احکام

تعمیرکاران خودرو

۵۰
فقه و زندگی

محمد حاجی اسماعیلی

بسم الله الرحمن الرحیم

احکام و آداب تعمیرکاران خودرو

نویسنده:

محمد حاج اسماعیلی

ناشر چاپی:

معروف

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

احکام و آداب تعمیرکاران خودرو

مشخصات کتاب

سرشناسه : حاجی اسماعیلی، محمد، ۱۳۵۴ -

عنوان و نام پدیدآور : احکام و آداب تعمیرکاران خودرو/ محمد حاجی اسماعیلی؛ به سفارش ستاد امر به معروف و نهی از منکر پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر.

مشخصات نشر : قم: نشر معروف، ۱۳۹۵ .

مشخصات ظاهری : ۱۴۴ ص.م س۱۹×۱۱ ؛

فروست : فقه و زندگی؛ ۵۰.

شابک : ۳۳۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۱۲-۷۵-۱ :

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۳۹- ۱۴۳؛ همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع : اتومبیل ها -- نگهداری و تعمیر -- جنبه های اخلاقی

موضوع : Automobiles -- Maintenance and repair -- Moral and ethical aspects

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه

موضوع : *Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc.

شناسه افزوده : ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر. پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

رده بندی کنگره : TL۱۵۲/الف۲ح۳ ۱۳۹۵

رده بندی دیویی : ۶۲۹/۲۸۷۲

شماره کتابشناسی ملی : ۴۳۹۷۹۴۳

ص: ۱

اشاره

فهرست مطالب

فصل دوم: بایسته های تعمیر

ص: ۶

فصل چهارم: بایسته های فروش لوازم یدکی

ص: ۸

ص: ۹

سخن پژوهشکده

فقه و زندگی و سبک زندگی اسلامی اسلامی شدن زندگی اجتماعی سه گام دارد:

شناخت معروف و منکر در فعالیت های فردی و روابط انسان و خداوند عزوجل

شناخت معروف و منکر در حوزه روابط اجتماعی ومعاملات اقتصادی

شناخت معروف و منکر در روابط دولت و ملت

در گام اول فعالیت های فقهی، اخلاقی پژوهش های خلاق مدار فراوانی توسط عالمان و محققان پدید آمده و صلاح و تقویت روابط عبادی، عقیدتی و معرفتی انسان با

خداوند متعال را مورد توجه قرار داده است.

ص: ۱۱

گام دوم یعنی شناخت معروف و منکر در روابط اجتماعی و معاملات اقتصادی، کاری است که با وجود برخی از آثار علمی و پژوهشهای ارزشمند با نگاه تخصصی به هر صنف مورد توجه قرار نگرفته است. سلسله کتابهای فقه و زندگی به پژوهش و نگارش در حوزه اصناف خاص توجه دارد و بایدها و نبایدهای فقهی و اخلاقی و آداب اسلامی هراتحادیه صنفی و دست اندرکاران مشاغل مختلف تولیدی، توزیعی، و خدماتی را محور پژوهش و نگارش و اطلاع رسانی خویش می داند.

گام سوم در شناخت معروف و منکر به روابط مردم و حکومت ها اختصاص دارد، اسلامی شدن روابط دولت و ملت بالاترین گام به سوی رضای خداوند متعال محسوب می شود و در سایه ی پیروی از رهبری الهی و تسلیم دولت و ملت در برابر قوانین قرآن و عترت امکان پذیر است.

در حدود سالهای ۱۳۷۲ ش با آغاز فعالیت های ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر طرح پژوهشی افقه و زندگی» توسط جناب حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمد حسین فلاح زاده، در پژوهشکده باقرالعلوم (علیه السّلام) قم، پی ریزی شد. هدف طرح، تالیف و تدوین مجموعه کتابهایی در زمینه آداب و احکام اسلامی برای اصناف و مشاغل گوناگون اقتصادی و بازاریان

ص: ۱۲

کشور بود. با هماهنگی این دو نهاد فرهنگی تألیف حدود بیست جلد از این مجموعه در سالهای آغاز کمک خوبی به بازاریان متدین در زمینه شناخت احکام شرعی و حلال و حرام مشاغل بشمار می رفت. اما مثل بسیاری دیگر از طرح ها این کار هم بخاطر مشکلاتی که پیش آمد، ناتمام ماند و در زمینهی احکام فقهی بسیاری اصناف اثری فراهم نیامد.

ضرورت اسلامی شدن بازار، علاقه ی بسیاری از کسبه ی محترم در بخش های تولید و توزیع و خدمات و پیگیری دبیر محترم ستاد احیاء حجه الاسلام والمسلمین زرگر دام عزه العالی سبب احیای مجدد این طرح پژوهشی کاربردی در سال ۱۳۹۳ ش شد و تالیف و تدوین کتبی دیگر در زمینه فقه اصناف در دستور کار پژوهشکده امربه معروف و نهی از منکر قرار گرفت.

در سالهای آغازین، این پژوهش ها با هدایت و حمایت ستاد و نظارت علمی و فقهی برادران گرامی حجج اسلام محمد حسین فلاح زاده و محمود مهدی پور شکل گرفت و بیست و چند دفتر از آن فراهم آمد. اینک باردیگرپس از حدود چهارده سال، این کار ناتمام و بر زمین مانده به توفیق الهی و باری همان دو برادر و همکاری گروهی

از فضلای حوزه

ص: ۱۳

علمیه قم در پژوهشکده امربه معروف پیگیری می شود.

همیشه اصناف محترم و صاحبان مشاغل در انجام وظیفه خود نیاز به احکام و قوانین الهی دارند و لازم است معروف و منکرات صنفی را بشناسند. تحولات صنفی و دگرگونی ها در حوزه کسب و کار سبب می شود که احکام بر اساس نیازهای روز مورد بازنگری فقهی و علمی قرار گیرد وتفقه واجتهاد جدید ضرورت یابد. از این رو بار دیگر با استفاده از فتاوی مراجع بزرگوار تقلید و قوانین مصوب شورای نگهبان موضوعات کار نشده در برنامه پژوهشی قرار گرفت و بیست اثر جدید تحقیق و تولید شد. عناوین پژوهش های سال ۱۳۹۳ ش بدین شرح است:

احکام صنف طلا و جواهر

احکام تلفن همراه

احکام بازی های رایانه ای

احکام صئف اتوبوس رانی

احکام صنف فرش و تابلو فرش

احکام صنف کیف و کفش (سراجان)

احکام صنف ماهی فروشان

احکام صنف ناشران

احکام صنف پوشاک

ص: ۱۴

احکام صنف نانوایان

احکام صنف اینترنت و رایانه

احکام صنف پرندگان و پرنده فروشان

احکام صنف اغذیه فروشان

احکام صنف پارکها

احکام عمومی کسب و کار

احکام صنف قهوه خانه ها

احکام صنف الکتریکی

احکام صنف داروخانه ها

احکام صنف صوتی و تصویری

احکام بیمه ها

این دفترازفقه و زندگی که با تلاش برادر گرامی حجت الاسلام جناب حاج سید جعفرربانی پدید آمده به احکام اغذیه فروشان اختصاص یافته است و امیدواریم محققان و بازاریان محترم با ارائه تجارب و مسائل شرعی خویش ما را در تکمیل این اثر یاری کنند.

با درخواست توفیق از خداوند دانا و تواناویاری محققان حوزوی و همراهی اصناف کشور، بسیج اصناف ومسؤولان ستادهای امربه معروف، می توان به سوی اسلامی شدن

ص: ۱۵

بازار، آرامش روانی جامعه، کاهش جرم و تخلفات اقتصادی و کسب رضای حضرت حق گامهایی

بلندتر برداشت.

امیدواریم با شناخت احکام الهی در تمام بخش ها و اجرای آن در زندگی فردی و اجتماعی و در سایه فقه ناب اسلامی و با هدایت حضرت بقیه الله عجل الله تعالی فرجه الشریف ، توحید و عدالت در سراسر حاکم گردد. ان شاء الله.

قم پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

خیابان سمیه کوچه ۱۲ پلاک ۳۵۵

fmaroof.ir

info@fmaroof.ir

ص: ۱۶

تقدیم به:

همه شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی ودفاع مقدس ؛

مخصوصا ده هزار شهید اصناف؛

به ویژه شهدای گرانقدر تعمیرکار؛

آنان که با نثار خون پاک خود، اسلام عزیز و نظام مقدس جمهوری اسلامی را یاری کردند.

ص: ۱۷

مقدمه

«وَ الْخَیْلَ وَ الْبِغالَ وَ الْحَمیرَ لِتَرْکَبُوها وَ زینَهً وَ یَخْلُقُ ما لا تَعْلَمُون»(۱)

خداوند متعال در آیات پنجم تا هشتم سوره مبارکه نحل به یکی از نعمت های بسیار مهم خود اشاره می کند؛ نعمتی که انسان ها برای زینت، حمل و نقل وسایل و نیز برای سوار شدن از آن ها استفاده می کنند و از آن جا که هنگام نزول قرآن فقط از چهارپایان برای این کارها استفاده می شد؛ خداوند آن ها را ذکر می کند و چون بشر آن زمان، از صنعت خودرو که بعدها قرار بود کشف شود، اطلاعی نداشت؛ خداوند متعال آن را به زیبایی با این عبارت بیان می فرماید:

۱- نحل/۸

«... وَ يَخْلُقُ ما لا تَعْلَمُون» و چیزهایی خلق می کند که شما نمی دانید.

در تفاسیر جدید هم آمده که منظور از "مالا تعلمون" ماشین ها و وسایط نقلیه سریع السیر است.(۱)

وقتی خودرو های موتوری در حدود ۲۵۰ سال قبل اختراع شد، شاید کسی باور نمی کرد این صنعت به یکی از اصلی ترین ابزار زندگی بشر تبدیل شود؛ به شکلی که امروزه تصور زندگی بدون خودرو بسیار سخت است؛ چرا که نیازهای بشرامروزی از تامین ما یحتاج اولیه گرفته تا تحصیل و کسب و کار و ... همه و همه به وجود این صنعت گره خورده است و می توان گفت زندگی بدون وجود خودرو فلج خواهد بود.

از آن جا که دین اسلام به عنوان دین کامل و فرا زمانی و مکتب نورانی اهل بیت برای همه ابعاد زندگی بشر برنامه دارد، خودرو، استفاده از آن و نیز تعمیر خودرو به عنوان یکی از اصناف بسیار مهم و تاثیر گذار، از این امر مستثنا نیست. به همین دلیل بر آن شدیم تا احکام و آداب اسلامی صنف تعمیرکار خودرو را از اصول کلی اسلام و با استفاده از منابع ارزشمند دینی (قرآن، روایات و عقل) هر چند مختصر: با بهره مندی از دیدگاه های مراجع عظام تقلید، مصداق یابی

۱- تفسیر نمونه، ج ۱۱، ص ۱۶۲.

و تـدوین کنیم. برای همین در این کتاب سـعی شـده است مهم ترین آداب اخلاقی و احکام و مسائل شـرعی مورد نیاز صـنف تعمیرکاران خودرو که افتخار خـدمت به مردم را در این شـغل دارند، جمع آوری گردد. نگاشـته پیش رو، علاوه بر این که بر منـابع دینی اسـلام مبتنی است؛ برای جمع آوری مسائل شـرعی و نیاز های دیگری که صـنف تعمیر کاران خودرو با آن مواجه هستند؛ ساعت ها با افراد با سابقه و مومن صنف تعمیرکاران خودرو مصاحبه شده است.

این کتاب دارای پنج فصل است که به اختصار معرفی می گردد:

فصـل اول: کلیات: در این فصل به اهمیت کسب و کار و رزق حلال در اسـلام پرداخته ایم و تاریخچه ای از صـنعت خودرو و نیز ضرورت تعمیرکاری خودرو بیان شده است.

در فصل دوم، درباره بایسته های تعمیر و احکام و آداب تعمیرکاری خودرو گفت وگو شده است.

در فصل سوم، به مسائل مربوط به مکان تعمیرکاری (تعمیرگاه) پرداخته شده و ملزومات و شرایط آن بیان گردیده است.

فصل چهارم، به بایسته های فروش لوازم یدکی خودرو پرداخته و بخشی از احکام و آداب آن ذکر شده است.

در فصل پنجم، وظایف متقابل و انتظارات و وظایف

ص: ۲۰

متقابل مردم و دولت و این صنف بررسی شده است.

نکته :به دلیل این که دیدگاه های مراجع عظام تقلید در بعضی مسائل مختلف است، و از طرف دیگر به جهت استفاده هر چه بیشتر مخاطبان محترم تلاش بر عدم طولانی شدن کتاب بود. به همین دلیل، دیدگاه مراجع محترمی که مقلدین بیشتری داشتند، در این کتاب آمده و کسانی که دیدگاه مرجع بزرگوارشان در کتاب نیست، می توانند همان سوال یا مسئله را با استفاده از شماره ها و سامانه پیامکی مراجع عظام که در پایان کتاب آمده است ارسال کنند و دیدگاه مرجع خود را به دست آورند.

از آن جا که این کتاب اولین اثر مکتوب در موضوع احکام شرعی و آداب صنف تعمیرکار خودرو می باشد؛ وجود بعضی اشکال ها و نواقص در آن دور از ذهن نیست. به همین دلیل از همه خوانندگان گرامی، مخصوصا تعمیرکاران محترم خواهشمندیم دیدگاه ها، انتقادات و پیشنهادهای خود را به ایمیل پژوهشکده امربه معروف و نهی از منکر(۱).

ارسال نمایند تا در چاپ های بعدی این کتاب، مورد استفاده قرار گیرد. در پایان از همه عزیزانی که این حقیر را در آماده سازی و تهیه این اثر یاری کردند،

۱- www.Fmaroof.ir

مخصوصا برادران عزیزِ صنف تعمیرکاران خودرو شهرستان نجف آباد که با بیان مطالب، تجربیات و نکات ارزشمند خود، بر غنای محتوایی این اثر افزودند، تشکر نموده و توفیق روز افزون آنان را از خداوند تعالی مسئلت می کنم.

محمد حاجی اسماعیلی

۹۵/۳/۱۳، قم

ص: ۲۲

فصل اول: کلیات

تاریخچه صنعت خودرو

خودرو را شخص بخصوصی اختراع نکرده است؛ بلکه این وسیله بتدریج تکامل یافت و به شکل امروزی در آمده است. اتومبیل های اولیه شبیه درشکه بود و با نیروی بخار به حرکت در می آمد. آغاز پیدایش خودروهای موتوری به سال ۱۷۶۹ میلادی باز می گردد؛ هنگامی که مهندس نظامی فرانسوی، نیکولاس ژوزف کاگنوت، یک سه چرخه بخار را برای کشیدن و حمل و نقل قطعات توپ ساختند.(۱)

ص: ۲۳

۱- سایت ویکی پدیا، خودرو.

ولی این صنعت به سرعت رشد یافت و روز به روز تکامل پیدا کرد؛ به نحوی که کاربرد خودروها در زندگی امروزه بشر بسیار متنوع و گسترده است؛ تا آن حد که اگر خودروها را از زندگی روزمره حذف کنیم، شاید تمدن بشری، به شکل کنونی وجود نخواهد داشت.

قابل ذکر است که امروزه بیش از ۴۰ شغل مرتبط با خودرو وجود دارد که تعمیر کاری خودرو یکی از مهم ترین آنهاست.

اهمیت و ضرورت صنف تعمیرکار خودرو

امروزه با توجه به رشد سریع تکنولوژی خودرو های سبک و سنگین و پیچیدگی این صنعت و نیز فراگیر شدن استفاده از خودرو؛ ضرورت وجود تعمیرگاه های مجهز و متخصصین ماهر، به منظور ارائه خدمات تعمیر و نگهداری خودرو بیش از پیش احساس می شود.

بر اساس آمار، در سال ۱۳۹۴ شمسی، بیش از ۱۷ میلیون خودرو در ایران وجود داشته.(۱) که این تعداد با فراوانی بیش از ۸۰ نوع خودرو اهمیت وجود صنف تعمیرکار خودرو را دو چندان می کند.

تعمیرکاری خودرو را می توان از دو جهت شبیه به پزشکی دانست:

ص: ۲۴

۱- سایت مشرق http://www.mashreghnews.ir/fa/news/۴۰۵۸۰۸

اول از منظر اهمیت و حساسیت آن؛ زیرا همان طور که حرفه پزشکی با جان مردم مرتبط است و عملکرد درست یا نادرست پزشک باعث نجات یا مرگ بیمار می شود؛ در تعمیرات خودرو هم این اهمیت وجود دارد؛ به طوری که نه تنها جان یک نفر، بلکه جان چندین نفر ممکن است بر اثر بی دقتی یا عملکرد نادرست تعمیرکار و نقص فنی خودرو به خطر بیفتد.

وجه دیگر شباهت تعمیرکاری با پزشکی در شیوه کار است. در مراجعه بیمار به پزشک، دکتر بعد از تشخیص بیماری متناسب با آن دارو می دهد و یا جراحی می کند و اگر این تشخیص درست نباشد، درمان نیز درست صورت نمی پذیرد. در تعمیر خودرو هم تشخیص ضروری است و تا تعمیر کار خودرو مشکل ماشین را درست تشخیص ندهد نمی تواند آن را تعمیرکند. بر این اساس عملکرد پزشک و تعمیرکار خودرد از دو زاویه مرتبط بودن هر دو حرفه با جان مردم و ضرورت تشخیص عیب و رفع مناسب آن شبیه یکدیگر می نمایند.

ارزش کار در اسلام

در دین اسلام به مقوله کار و طلب روزی حلال بسیار

ص: ۲۵

سفارش شده و نگاه اسلام به کار و تلاش، به منزله نوعی عبادت است و چون مومن آن را به نیت به دست آوردن روزی حلال انجام می دهد، در قران همواره در کنار ایمان، عمل صالح قرار گرفته و بی تردید یکی از مصادیق عمل صالح که در قرآن بیش از ۱۰۰مرتبه آمده، کسب و کار است؛ از جمله این که خداوند می فرماید:

« وَ الَّذینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ أُولئِکَ أَصْحابُ الْجَنَّهِ هُمْ فیها خالِدُون(۱)

پیامبر و اهل بیت(علیهم السلام) نه تنها کسب و کار را از عبادات برشمرده اند؛ بلکه آن را با فضیلت ترین عبادت دانسته اند؛ چنان که که پیامبر می فرمایند: « عبادت هفتاد جز دارد که بافضیلت ترین آنها طلب حلال است.(۲)» به همین دلیل برای کسی که کار می کند و از دسترنج خویش مخارج زندگی اش را تامین می کند، برکات دنیوی و اخروی فراوانی ذکر شده که به چند نمونه از آنها اشاره می کنیم: امام صادق(علیه السلام) کسی را که برای به دست آورند رزق و روزی برای خانواده اش تلاش می کند، مثل مجاهد در راه خدا دانسته و می فرمایند:

۱- بقره، ۸۲.

۲- جامع الأخبار(للشعیری)، ص۱۳۹.

«الْکَادُّ عَلَی عِیَالِهِ کَالْمُجَاهِدِ فِی سَبِیلِ اللَّه(۱)

پیامبر اسلام در چندین روایت، ویژگی ها و برکات فراوانی برای شخصی که از دسترنج خود مخارج زندگی خویش را تامین می کند، بیان فرموده اند که به چند نمونه از آن اشاره می کنیم. ایشان فرمودند:

«کسی که از دسترنج خویش مخارج زندگی اش را تامین کند، همواره مورد نظر رحمت الاهی خواهد بود(۲) همچنین فرمودند: این شخص روز قیامت از جمله انبیا قرار خواهد گرفت و ثواب ایشان را خواهد داشت.(۳) نیز: از پل صراط مثل برق عبور می کند.(۴) باز فرمودند: کسی که از دسترنج خویش و با کسب حلال مخارجش را تامین کند، درهای بهشت برای او باز خواهد شد و از هر دری که بخواهد داخل بهشت می شود.(۵)

۱- الکافی، ج ۵، ص۸۸.

۲- جامع الأخبار(للشعیری)، ص۱۳۹.

۳- همان.

۴- همان.

۵- همان.

نیز فرمودند: کسی که به دنبال دنیای حلال باشد، بدان انگیزه که از درخواست به دیگران پرهیز کند و به همسایه اش یاری رساند؛ خداوند را در حالی ملاقات می کند که چهره اش مانند ماه تمام می درخشد(۱)

اهل بیت نه تنها به کار و تلاش و کسب روزی حلال سفارش می کردند، بلکه خود نیز همواره سختی کسب و کار را به انگیزه در آوردن روزی حلال به جان می خریدند. علی ابن حمزه بطائنی چنین نقل می کند:

که امام کاظم(علیه السلام) را دیدم که در مزرعه کار می کردند و از پاهایشان عرق می ریخت عرض کردم فدایتان شوم، پس کارگران کجایند که شما این چنین زحمت می کشید؟ فرمودند: «ای علی! کسی که از من و پدرم بالاتر بود، در زمینش با دست خود کار می کرد» پرسیدم: او کیست؟ فرمودند: رسول خدا و امیرالمومنین و پدرانم همگی با دست خویش کار می کردند و این روش همه انبیا و فرستادگان و بندگان صالح خداوند است(۲)

برخی افراد با برداشت غیرصحیح از دین، دنیا را ترک و

۱- همان.

۲- من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۱۶۲.

فقط به آخرت می پردازنـد؛ در حـالی که اهـل بیت بـا این فکر مبـارزه می کردنـد؛ چنـان که و امام صادق (علیه السـلام) می فرمایند:

«کسی که دنیا را برای آخرت یا آخرت را برای دنیا ترک کند، از ما نیست.(۱)و نیز از کسالت و بیکاری به شدت نهی کرده و می فرمایند: لَا تَکْسَلُوا فِی طَلَبِ مَعَایِشِکُمْ فَإِنَّ آبَاءَنَا کَانُوا یَرْکُضُونَ فِیهَا وَ یَطْلُبُونَهَا؛(۲) در تحصیل روزی تنبلی نکنید؛ چرا که پدران ما در این راه کوشش نموده، آن را طلب می کردند».

بر این اسـاس، شایسـته است مسـلمانان بـا پیروی از سـنت پیـامبر و اهـل بیت همواره بـا تلاش و کار در پی کسب روزی حلال باشند.

فواید و آثار کسب حلال

اشاره

کسب حلال در زندگی انسان مؤمن دارای دستاوردهای بسیار زیادی است که در ادامه به چند مورد از آن اشاره می کنیم:

۱- همان، ص ۱۵۶.

۲- همان، ص۱۵۷.

۱. آمرزش گناهان

پیامبر اکرم(صل الله علیه وآله وسلم) فرمودند: «هرکه روزی حلال بخورد، فرشته ای بر سر او می ایستد و برای او طلب استغفار می کند تا از خوردن فارغ شود.(۱)

۲. استجابت دعا

رسول مکرم اسلام(صل الله علیه وآله وسلم) فرمودند: هرکدام از شما که بخواهد دعایش مستجاب شود، باید کسب خود را پاک کند و حق مردم را بپردازد، و همانا خداوند دعای بنده ای که در شکمش مال حرام باشد بالا نمی برد و همچنین کسی که حق یکی از مخلوقات خدا نزد او باشد.(۲)

۳. گرامی و محبوب شدن نزد خدا

امام صادق(علیه السلام) فرمودند: «بنده خدا آن زمان نزد خدا گرامی است که در صدد کسب روزی حلال برآید، گرچه نتواند به آن دست یابد(۳)

۱- سفینه البحار، ۱۹۸.

۲- بحارالانوار، ج ۹۰ ص ۳۲۱.

۳- میزان الحکمه، ترجمه شیخی، ج ۵، ص ۲۰۵۹.

پیامدهای مال حرام

در روایات ما از مال حرام به شدت نهی شده است؛ چنان که امام علی(علیه السلام) می فرماید:

از شیعیان من نیست کسی که مال دیگری را به حرام بخورد.(۱) و همچنین امام صادق(علیه السلام) می فرماید: کَسْبُ الْحَرَامِ یَبِینُ فِی الذُّرِّیَّهِ؛(۲) مال حرام باعث فاسد شدن نسل انسان می شود.

اهمیت یادگیری احکام شغل(صنف)

اشاره

برای ورود به هر حرفه و شغلی تعدادی پیش شرط وجود دارد که اهتمام به این پیش شرط ها لازمه موفقیت در آن حرفه و شغل است. از جمله این پیش شرط ها مهارت و تخصص در آن حرفه است و از دیگر پیش شرط ها دانستن احکام حلال و حرام آن حرفه می باشد، تا شاغل در دام حرام نیفتد. اسلام عزیز، رعایت مواردی را ضروری دانسته است که در ادامه ملاحظه می فرمایید:

۱- إرشاد القلوب إلی الصواب، ج ۱، ص۶۹.

۲- وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص۸۲.

اول: شناخت احکام مرتبط با شغل و صنف

اگر کسی بدون این که احکام شرعیِ کسب و کار خود را بداند، وارد معامله با مردم شود، ممکن است ناخواسته در دام حرام بیفتد. لذا امام علی(علیه السلام) دائما به کاسبان می فرمودند:

یَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتْجَرَ؛(۱) ای تجارت کنندگان! اول احکام فقهی تجارت را یاد بگیرید و بعد از آن تجارت کنید.

واضح است که تجارت در این جا به معنای هر کسب و کار و معامله است و مخصوص تجارت به معنای خاص نیست

همچنین امام صادق(علیه السلام) در اهمیت یادگیری احکام کسب و کار می فرمایند:

کسی که می خواهد تجارت کند، لازم است که دینش را بشناسد تا به این واسطه از آنچه برایش حلال و حرام است، اطلاع یابد و کسی که شناختی از دینش ندارد و احکام تجارت را نمی داند در ورطه حرام می افتد.(۲)

ص: ۳۲

۱- کافی (ط - دار الحدیث)، ج ۱۰، ص۱۵.

۲- همان، ج ۹، ص ۶۸۰.

این نکته در رساله مراجع عالیقدر نیز آمده است که بر هر کسی به تجارت و سایر انواع کسب مشغول است، واجب است احکام و مسائل مربوط به آن را یاد بگیرد.(۱)

دوم: رعایت قوانین و مقررات کسب وکار

در اسلام هر شغلی به صورت کلی دارای احکامی است که بسیاری از این احکام در قالب مجموعه قوانین لازم الاجراست و با توجه به ماهیت حکومتی ایران، احکام و مقررات مشاغل بر آموزه های دینی مبتنی است و تخلف از آن ها شرعاً محل اشکال است.

اگر کسی شرایط شرعی شغل خود را رعایت کند، بهترین اعمال را انجام داده است؛ همانطور که رسول خدا(صل الله علیه و آله وسلم) فرمودند:

أفضل الأعمال الکسب من الحلال؛(۲) بافضیلت ترین اعمال کسب حلال است.

۱- تحریر الوسیله (ترجمه)، ج ۲، ص ۳۵۷.

۲- نهج الفصاحه، ص۲۲۸.

فصل دوم: بایسته های تعمیر

شرایط تصدی شغل تعمیرکاری خودرو

اشاره

به طور کلی برای تصدی هر شغلی در جامعه اسلامی دو شرط اساسی وجود دارد که عبارت است از: "تعهد" و "تخصص"، در قرآن کریم نیز به گونه ای به آن اشاره شده است؛ چنان که خداوند متعال از قول دختر شعیب، در مورد به کار گیری حضرت موسی می فرماید:

یا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَیْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِیُّ الْأَمین ای پدر! او را استخدام کن، زیرا بهترین کسی که استخدامش کنی [این مرد] نیرومند با امانت است.

ص: ۳۵

کلمه قوی به معنای توانایی و تخصص است و امین نیز به تعهد اشاره دارد.

شغل تعمیرکاری خودرو نیز با توجه به اهمیتی که در جامعه دارد، از این قاعده مستثنا نیست و داشتن دو شرط تعهد و تخصص در آن ضروری و مهم است.

تعهد

«تعهد» بدان معناست که کسی که در جامعه اسلامی قصد متصدی کاری از جمله تعمیر خودرو را دارد، باید ویژگی های اخلاقی مناسبی را دارا باشد که به مجموعه این ویژگی ها تعهد می گوییم. از جمله این صفات، یادگیری احکام مورد ابتلا در آن حرفه است. باید توجه کرد که دانستن احکام مورد نیاز هر حرفه برای شاغل نه تنها واجب است؛ بلکه رعایت آن سبب افزایش رزق و برکت در کسب و کار فرد می گردد.

از مصادیق تعهد در تعمیرکاری خودرو می توان به داشتن صداقت و عدم دروغ گویی و حیله گری و اجتناب از حرام اشاره کرد.

تخصص

یکی دیگر از شرایط لازم برای تصدی شغل تعمیرکاری و

هر شغل دیگر داشتن "تخصص" لازم در مورد آن حرفه است. کسی که شغل تعمیرکاری خودرو را به عهده می گیرد، باید تخصص لازم را داشته باشد. در روایات به ضرورت داشتن تخصص نسبت به کارهایی که انسان به آن می پردازد، بسیار تاکید شده و نیز از ورود شخص به کاری بدون این که تخصص لازم را داشته باشد، نهی شده است؛ از جمله در روایتی از امام صادق (علیه السلام) آمده است:

عمل کننده ناآگاه و جاهل مثل کسی است که از در غیر راه حرکت می کند و بیراهه می رود و طبعاً بر سرعت حرکت او فایده ای وجود ندارد، جز این که شخص را را از هدفش دورتر می کند.(۱)

زیرا اگر متخصص نباشد و با این حال تعمیرات ماشین را انجام دهد و مردم با یقین به تخصص او ماشین خود را برای تعمیر نزد او ببرند و او بواسطه عدم تخصص موجب خرابی ماشین شود، ضامن و مدیون است از طرف دیگر از آن جا که تعمیر ماشین کاری بسیار با اهمیت است و در واقع جان افراد جامعه مرتبط است؛ چه بسا آن ها به دلیل عدم تعمیر درست ماشین باعث به خطر انداختن جان افراد

۱- «العامِلُ عَلی غَیرِ بَصیرَهٍ کالسّائرِ عَلی غَیرِ طَریق، فَلا یَزیدُهُ سُرعَهُ السَّیرِ إلاّ بُعدا » (بحارالانوار، ج ۱، ص ۲۰۶.)

شود.

واضح است تخصص فقط با یادگیری و بررسی علمی حاصل نمی شود و بسیاری در این رشته به صورت تجربی و نزد استادکار متخصص، تعمیرکار می شوند. البته جمع بین علم و تجربه، کارآمدی شخص را در این حرفه چندین برابر می کند و استادان تعمیرکاری که هم اصول علمی تعمیرکاری را می دانند و هم اندوخته های عملی و تجربی دارند؛ بسیار موفق تراند. از طرف دیگر تغییر و تحولات و رشد سریع تکنولوژی که در صنعت اتومبیل در دنیا رخ می دهد، دانستن اصول علمی این حرفه را به امری اجتناب ناپذیر بدل کرده. و به قول تعمیرکاران کسی در این کار استاد کامل نمی شود چراکه دائما نکات جدیدی در این صنعت تولید می شود که لازم است تعمیرکاران خودرو آن را یاد بگیرند. نمونه بارز آن تبدیل شدن ماشین های کاربراتوری به سیستم انژکتوری است.

از نظر اخلاقی هم به برخی پیش شرط ها برای تصدی شغل تعمیر کاری می توان اشاره کرد؛ مثل شیوه های تعامل و ارتباط با مردم و مشتری مداری.

اتحادیه های تعمیرکاران خودرو قبل از اعطا جواز کسب و یا برای تمدید آن، یک دوره آموزشی برای افراد

متقاضی برگزار می کنند و اگرچه اصل این کار بسیار درست و بجا است؛ نسبت به اهمیت این شغل هم ساعات آموزشی آن بسیار محدود است و از سوی دیگر اضافه شدن برخی سرفصل های آموزشی همچون موارد ذکر شده بسیار ضروری می نماید.

از طرف دیگر، صرف برگزاری چند ساعت آموزش تئوری باعث تشخیص، ارزیابی مهارت و تبحر شخص نمی شود و لازم است افرادی که تازه وارد این حرفه می شوند مدتی کنار یک استاد متبحر و با تجربه این فن و در کارگاه، به عنوان کارورز قرار بگیرند و ضمن یادگیری و استفاده از تجربیات، مورد ارزیابی دقیق استاد قرار بگیرند.

امانتداری در نگهداری خودرو

اشاره

یکی از مسائل مهم این صنف "امانت داری" است؛ زیرا در شغل تعمیرکاری خودرو، مردم ماشین خود را برای تعمیر نزد تعمیرکار به امانت می گذارند و لذا دانستن احکام امانت داری برای تعمیرکاران محترم، بسیار ضرورت دارد.

امانت داری در اسلام، بسیار مورد تاکید و اهتمام قرار گرفته و روایات داشتن این صفت را نشانه مسلمانی و کمال دین داری عنوان کرده اند. از جمله روایتی از امیرالمومنین(علیه السلام) آمده است: براستی که برای اهل دیانت

علامت هایی است، از جمله راستگویی و ادای امانت .(۱)

امانت داری دستوری است که رعایت آن بدون استثنا نسبت به همه لازم است. در روایتی از امام باقر(علیه السلام) چنین آمده است:

ادای امانت وظیفه ای است که مسلمانان به رعایت آن ملزم شده اند و خداوند به کسی اجازه خلاف و خیانت در امانت را نداده است و فرقی ندارد امانت متعلق به کافر باشد یا مسلمان.(۲) به همین، دلیل امام سجاد(علیه السلام): می فرماید:

«به شما باد به ادای امانت! سوگند به آن کس که محمد (صلی الله علیه وآله) را به حق پیامبر خویش قرار داد، اگر قاتل پدرم، حسین(علیه السلام) شمشیری را که با آن پدرم را شهید کرد، نزد من امانت می سپرد [و من امانت او را قبول می کردم در امانتش خیانت نمی نمودم(۳)

بنابراین تعمیرکاران محترم باید در حفظ و نگهداری خودروی امانت مشتری، نهایت دقت را داشته باشد. طبیعی است برخی تصرفات در خودرو به خاطر تعمیر در آن صورت می گیرد که طبیعتا اشکالی ندارد ولی استفاده های

۱- بحارالانوار، ج ۶۴ ، ص۲۸۹.

۲- اصول کافی (الاسلامیه)، ج ۲، ص ۱۶۲.

۳- بحارالانوار، ج ۷۲، ص ۱۱۴.

شخصی از خودرو بدون رضایت صاحب ماشین جایز نیست.

س: بعضـی از وسایل برای تعمیر آورده می شود، آیا در مـدتی که آن وسایل در اختیار تعمیرکار است، تعمیرکار می توانـد از آن استفادهٔ شخصی کند؛ در صورتی که این گونه استفاده ها کمکی به تعمیر آن نمی کند؟

ج: جـایز نیست؛ مگر این که از صـاحب خـودرو اجـازه بگیرد.(۱)و در صورتی که صاحب وسـیله نقلیه رضایت داشـته باشـد، مانعی ندارد.(۲)

بنابراین، تصرفات غیر مجاز و همچنین برداشتن بنزین و یا روغن از ماشین یا ... بدون اذن صاحب وسیله به هر شکلی که باشد، جایز نیست و به نوعی خیانت در امانت تلقی می شود.

آثار امانتـداری فراوان است و از آن جا که هر کاسبی به دنبال افزایش رزق و برکت در کار و مال خویش است، بایـد دانسـت یکی از آثار مهم، در رونق کسب و کار تعمیرکاران، امانت داری است. از طرف دیگر خیانت در امانت سبب فقر

۱- استفتا از آیت الله سیستانی، ۱۰/ ۳ / ۹۵ و استفتاءات جدید (تبریزی)، ج ۲، ص ۲۹۱.

۲- استفتا از آیت الله مکارم، ۱۱ /۳ / ۹۵.

می شود؛ چنان که پیامبر اکرم(صل الله علیه و آله) فرمودند: امانتداری سبب بی نیازی و خیانت، باعث فقر و نداری است.(۱)

آسیب رسیدن به خودرو در تعمیرگاه

گاهی اوقات در مدتی که خودرو برای تعمیر نزد تعمیرکار است، آسیبی متوجه خودرو می شود که این آسیب، یا توسط تعمیرکار ایجاد می شود و یا توسط شاگردان و کارگران آن ها؛ مثلا آچار یا چکش از دست تعمیرکار رها شده و به ماشین می خورد و باعث معیوب شدن آن می شود؛ یا این که تعمیرکار برای تست کردن خودرو و یا یافتن عیب آن سوار خودرو می شود و تصادف می کند. از طرف دیگر گاهی ممکن است یک عامل طبیعی سبب بروز آسیب شود، مثل این که سقف تعمیرگاه به واسطه باران یا هر عامل دیگر فرو بریزد و خودرو آسیب ببیند و یا موارد دیگری چون آتش سوزی. که در این موارد باید دید آیا تعمیرکار ضامن است یا خیر.

س: اگر خودروی که مشتری برای تعمیر نزد تعمیرکارگذاشته است، آسیبی ببیند آیا تعمیرکار ضامن است؟

۱- «الْأَمَانَهُ تَجْلِبُ الْغِنَی، وَ الْخِیَانَهُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ»قرب الإسناد ، النص، ص۱۱۷.

ج: اگر تعمیر کـار احتیاط لازم را کرده و در نگهـداری ماشـین کوتاهی نکرده باشـد و در جریان تعمیرکاری اتفاقا آچار روی ماشـین بیفتد و آسـیب ببیند، ضامن نیست؛ اما اگر کوتاهی در نگهداری ماشین و تعمیرکاری کرده باشد و ماشین آسیب ببیند، ضامن است.(۱)

ج: چنانچه در نگهداری آن کوتاهی کرده باشد ضامن است و اگر کوتاهی نکرده است، به خودی خود ضامن نیست.(۲)

به طور کلی از دیدگاه مراجع عظام تقلید برداشت می شود که اگر تعمیرکار نسبت به نگهداری خودرو کوتاهی نکرده باشد، ضـامن نیست که در رسـاله مراجع به "افراط" و "تفریـط" تعـبیر می شود که بهتر است در مورد این دو واژه مختصـراً توضـیح داده شود:

"افراط" یعنی زیاده روی کردن و بدان معناست که صاحب تعمیرگاه که خودرو نزد او به امانت گذاشـته شده است تصـرفاتی که از طرف مالک مجاز نباشـد، در آن انجام دهـد و مقصود از "تفریط" این است که در نگهداری و حفظ خودرو کوتاهی و مسامحه کند.

ص: ۴۳

۱- استفتا از مقام معظم رهبری، ۶ / ۳ / ۹۵.

۲- استفتا از آیت الله مکارم، ۲۲/ ۲ / ۹۵ و آیت الله سیستانی، ۴ / ۳ / ۹۵.

بنابراین، اگر مثلا شاگرد تعمیرکار که گواهینامه نداشته و یا مهارت لازم را ندارد سوار خودرو شده، و تصادف کند یا مثلا سقف و یا کف تعمیرگاه مقاومت لازم را نداشته و خودرو آسیب ببیند، اگر عرف مردم بگویند کوتاهی صورت گرفته است، تعمیرکار ضامن است و باید جبران کرده و یا رضایت صاحب خودرو را بهدست آورد.

مهارت نداشتن تعمیرکار و خرابی بیش تر خودرو

داشتن تخصص از جمله ویژگی هایی است که هم عقل و هم شرع به لزوم آن در ورود به هر کاری که انسان به انجام دادن آن متعهد می شود، فرمان می دهد. حال مسئله این است که شخصی بدون داشتن تخصص کافی باعث خرابی بیشتر خودرو شود؛ در این صورت وظیفه تعمیرکار چیست؟

نکته: هرگاه اجیر که می خواهد کاری را بر مال مستأجر انجام دهد، مانند تعمیرکار، ماشینی را که گرفته، ضایع یا خراب تر کند، ضامن است.(۱)

س: اگر تعمیرکار به خاطر نداشتن مهارت لازم خودرو را خراب تر یا ضایع کند، ضامن است؟

۱- توضیح المسائل (مراجع)، ج ۲، ص ۳۳۴.

ج: بله؛(۱) اگر در اثر اشتباه یا هر علت دیگر آن را با دست خود ضایع یا معیوب کرده باشد، ضامن است؛ مگر این که عیب از خود جنس باشد.(۲)

سرقت شدن خودرو در تعمیرگاه

س: شخصی وسیله ای را برای تعمیر نزد مغازه ای گذاشته است؛ امّا آن وسیله در مغازه به سرقت رفته است؛ چه کسی ضامن آن است؟

ج: اگر مغازه دار در نگهداری آن تقصیر و کوتاهی نکرده، ضامن نیست(۳) و اگر کوتاهی کرده باشد، ضامن است.(۴)

باید توجه داشت که امروزه نصب دزدگیر و دوربین و همچنین محکم بودن درب کارگاه جزء موارد لازم است و اگر بر اثر نبود این موارد، دزدی شود؛ در صورتی که عرف مردم این موارد را برای حفظ و جلوگیری از سرقت خودرو لازم، و نبود این موارد را کوتاهی در نگهداری خودرو بدانند؛ صاحب تعمیرگاه ضامن است.

۱- استفتا از آیت الله سیستانی، ۸/۳/۹۵.
۲- استفتاء از آیت الله مکارم، ۸/۳/۹۵.
۳- استفتائات (بهجت)، ج ۴، ص ۳۳۸.
۴- استفتائات آیت الله مکارم، ۲۲/۲/۹۵.

راه حل اختلاف بین صاحب خوردو و تعمیرکار

گاهی اوقات بین صاحب خودرو و تعمیرکار در مورد آسیب ها و نواقص خودرو اختلاف نظر پیش می آید؛ به این صورت که مشتری می گوید این عیب توسط تعمیرکار ایجاد شده است؛ مثلا بدنه ماشن ضربه خورده؛ ولی از نظر تعمیرکار این عیب از قبل وجود داشته است. برای پیشگیری از این اتفاق لازم است برگه ای تحت عنوان "فرم پذیرش خودرو" حین تحویل ماشین به تعمیرکار، توسط دو طرف پر شود و همه موارد از قبیل نقائص موجود در خودرو مثل تورفتگی و رنگ پریدگی ها و نیز لوازم جانبی موجود در خودرو مثل آچار و فندک و همچنین مواردی دیگری چون مقدار بنزین و روغن، همه و همه در آن برگه قید شود تا این اختلافات پیش نیاید.

ص: ۴۶

نمونه ای از فرم پذیرش خودرو

عکس

ص: ۴۷

مسائل مربوط به اجرت کار

اشاره

قیمت گذاری انواع تعمیرات در کشور غالبا توسط اتحادیه ها صورت می گیرد و هر منطقه ای نیز قیمت خاص خود را دارد. البته در اتحادیه تعمیرکاران خودرو، به دلیل این که نمی توان تحت چارچوب مشخصی قیمت گذاری کرد، نرخ تعمیرات به صورت کلی و تقریبی معلوم می شود؛ مثل باز کردن سرسیلندر یا تسمه تیم؛ ولی به صورت جزئی نرخ نامه اجرت تعمیر وجود ندارد، و این به دلیل تفاوت استادان تعمیرکار در مهارت سرعت کار و سایر شاخص هاست؛ ولی به طور کلی ملاک و معیار قیمت گذاری در هر تعمیری معمولا به مدت زمانی بستگی دارد که تعمیرکار صرف کار میکند و همچنین سختی کار و نیز تجربه و مهارت و سایر موارد.

تعیین اجرت قبل از کار

یکی از اصلی ترین نکات برای جلوگیری از اختلافات بین مشتری و تعمیرکار، تعیین مبلغ اجرت قبل از کار است، این نکته در روایات اسلامی هم مورد تاکید قرار گرفته؛ از جمله قضیه ای است که سلیمان جعفری از امام رضا(علیه السلام) چنین نقل می کند:

به همراه حضرت رضا (علیه السلام) وارد منزلشان شدم؛

ص: ۴۸

حضرت دیدند غلامانشان مشغول گلکاری هستند و کارگر سیاه چهره ای با آنها مشغول کار است.

حضرت پرسیدند: « این شخص کیست؟»

غلامان گفتند: « او را آورده ایم تا در انجام دادن این کار به ما کمک کند».

حضرت فرمود: « آیا مزد او را تعیین کرده اید؟»

گفتند: «نه، ما هر چه به او بدهیم، راضی است.» حضرت بسیار خشمگین شدند، من پیش رفتم و گفتم: « فدایتان شوم! چرا ناراحت شدید؟»

حضرت فرمود: «من چندین بار آنها را از چنین کاری منع کرده ام که به هیچ کس کاری ندهند، مگر این که ابتدا مزد و اجرت او را تعیین کنند. ای سلیمان! بدان اگر کارگری برای تو کاری کرد؛ اما بدون تعیین اجرت؛ غالباً چنین است که اگر سه برابر اجرتش را هم به او بدهی، باز گمان می کند کم داده ای؛ اما اگر مزد او را تعیین کردی، اگر همان مقدار هم بدهی از تو سپاسگزار است و اگر کمی بیشتر از آن بدهی، به او زیادتر نیز داده ای.(1)

بر اساس فرمایش امام رضا (علیه السلام)؛ اگر قبل از اقدامات مربوط تعمیر، بین مشتری و تعمیرکار اجرت کار تعیین و به اصطلاح معین نشود؛ در پایان رضایت دو طرف جلب

۱- کافی، ج ۵، ص ۲۸۸.

نخواهد شد و تجربه نشان داده است که معمولا بین آنها اختلاف پیش خواهد آمد.

بی انصافی در تعیین اجرت

گاهی دیده می شود برخی تعمیرکاران بدون هیچ معیار منطقی و بلکه غیر منصفانه مبلغی را بیش از عرف بازار برای تعمیر خودرو تعیین می کنند و مشتری هم بدون اطلاع آن را می پذیرد. سؤال مشخص آن است که اگر مشتری متوجه شود متضرر شده است، می تواند مبلغ تعیین شده را ندهد و اجرت المثل، یعنی آنچه را در عرف بازار برای مثل این تعمیر در نظر گرفته می شود؛ پرداخت کند؟ به سؤال و پاسخ ذیل توجه فرمایید:

س: اگر مبلغی را معین کرده باشند؛ ولی بعد از اتمام کار، مشتری متوجه شود که تعمیرکار بیشتر از عرف بازار با او معین کرده؛ مثلاـ اجرت این کار ۱۰۰ هزار تومان بوده؛ ولی استاد تعمیرکار با او ۱۵۰ هزار تومان معین کرده است؛ آیا باید همان مبلغی را که مشخص کرده اند، بپردازد، یا می تواند اجرت المثل را بپردازد؟

ج: اگر مشتری می دانسته که قیمت تعمیر بیش از عرف بازار است و [به تنظیم قرارداد] اقدام کرده، باید مبلغ طی شده را بدهد، ولی اگر نمی دانسته مغبون(متضرر) شده و

ص: ۵۰

لازم نیست مبلغ طی شده را بدهد.(۱)

ج: باید طبق توافقی که کرده اند عمل نمایند؛ مگر این که قیمت به گونه ای بوده باشد که مشتری مغبون(متضرر) شده باشد.(۲)

نکته: اگر خریدار قیمت جنس را نداند، یا در موقع معامله غفلت کند و جنس را گران تر از قیمت معمول آن بخرد؛ چنان که به قدری گران خریده که مردم او را مغبون می دانند و به کمی و زیادی آن اهمّیت می دهند؛ می تواند معامله را به هم بزند.(۳)

س: آیا خیار غبن(ضرر) در اجرت هم وجود دارد؛ مثلا تعمیرکار ماشین بابت تعمیر طبق عرف بازار باید ۱۰۰ هزار تومان می گرفته؛ اما ۲۰۰ هزار تومان گرفته است، آیا مشتری خیار غبن دارد؟

ج: خیار غبن فاحش در اجاره هم وجود دارد.(۴) پس اگر تعمیرکار به جای ۱۰۰ هزار تومان اجرت، ۲۰۰ هزار تومان از مشتری بگیرد، مشتری می تواند ۱۰۰ هزار تومانی را که عرفا

۱- استفتا از مقام معظم رهبری، ۲۵ / ۲ / ۹۵.

۲- استفتااز آیت الله مکارم، ۲۳/۲/۹۵ استفتا از، آیت الله سیستانی، ۲۲/۱/۹۵.

۳- توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۲۴۱.

۴- استفتا از آیت الله سیستانی، ۲۸ /۲ / ۹۵.

اضافه بر اجرت تعمیر است، ندهد.(۱) و طبق عرف عمل نموده و اجرت المثل را به او بدهد.(۲)

هزینه کارهای جانبی تعمیر

گاهی اوقات مشتری به تعمیرگاه مراجعه می کند و از تعمیرکار تقاضای تعمیر ماشینش را دارد و معمولاـ از تعمیرکار می خواهد که اگر ماشین به لوازم یدکی احتیاج دارد و یا به تراشکاری یا هر کار مرتبط با تعمیر نیاز دارد، آن موارد را نیز انجام دهد و موقع تحویل خودرو همه را یکجا حساب می کند. در این جا چند مسئله پیش می آید:

س ۱: آیا تعمیرکار می تواند لوازم یدکی را از فروشنده لوازم یدکی به صورت نسیه بخرد؛ ولی با مشتری نقد حساب کند؟

س۲: آیا تعمیرکار می تواند هزینه رفت و آمد و نیز هزینه مادی زمانی را که برای خرید این لوازم یا بردن وسیله به تراشکاری صرف می کند؛ روی مبلغ نهایی بکشد، یا نه؟

ج: اگر تعمیرکار از جانب صاحب ماشین وکیل بوده که لوازم یدکی را بخرد، نمی تواند به قیمت بیشتر به صاحب ماشین بفروشد، یا نمی تواند نسیه بخرد و از صاحب ماشین

۱- استفتا از مقام معظم رهبری، ۲۹/۲/۹۵.

۲- استفتا از آیت الله مکارم شیرازی، ۲۸/۲/۹۵.

وجه نقـد بگیرد، اما اگر تعمیرکار بگوید ماشـین، این لوازم را نیاز دارد و من تهیه می کنم، می تواند جنس را نسـیه بخرد و از مشتری نقـد بگیرد؛ اما می تواند بابت رفت و آمد و وقتی که می گذارد با صاحب ماشـین توافق کنند و مبلغی را بعنوان اجرت اینکار بگیرد.(۱)

ج: به طور کلی اگر شخصـی کالایی را برای دیگری به عنوان وکیل(یعنی از طرف او) بخرد، بایـد به همان مقداری که خریده است، بدهـد و می توانـد حق الوکـاله خود را دریـافت کنـد، ولی اگر به صورت خریـد و فروش باشـد، مثلاًـ این گونه که این جنس را هزار تومان به تو می فروشم؛ می تواند آن را هزار تومان بفروشد؛ حتی اگر کمتر از این مقدار خریده است.(۲)

نقد و نسیه در اجرت

پرداخت اجرت تعمیرکار، مثل خریـد و فروش دیگر اقلام می تواند به دو صورت نقد و نسـیه صورت بگیرد. معمولا و در اکثر مواقع مشتری به صورت نقد اجرت تعمیرکار را پرداخت می کند؛ ولی در برخی مواقع پرداخت اجرت به زمان دیگری

۱- استفتاء از مقام معظم رهبری، ۲۹/۲/۹۵.
۲- اسـتفتا از آیت الله مکارم، ۲۸/۲/۹۵ ۱و آیت الله سیستانی: ۱. جایز است. ۲. اگر اضافه کردن روی مبلغ متعارف باشـد جایز است. استفتا از آیت الله سیستانی ۲۸/۲/۹۵.

موکول می شود. مثلا مشتری می گوید: وجه و اجرت کار را بعدا می دهم؛ یا مدت آن را معلوم می کند که مثلا تا یک ماه دیگر حق الزحمه را پرداخت می کنم:

س: آیا در اجرت هم می توان بین پرداخت نقدی و نسیه تفاوت گذاشت؟ مثلا آیا تعمیرکار می تواند بگوید مزد تعمیر ماشین ۱۰۰ هزار تومان است اگر نقدا پرداخت شود؛ ولی اگر یک ماه دیگر پرداخت شود؛ ۱۲۰ هزار تومان است؟

ج: با توجه به این که معمولا ـ قیمت در معامله نسیه یا اقساط گران تر است؛ این کار اشکالی ندارد و ربا محسوب نمی شود؛ ولی لازم است از ابتدا نوع معامله مشخص باشد(که نقد است یا نسیه)(۱) و اگر قبل از قرارداد اجاره، میزان اجرت معلوم شود؛(۲) و بر سر نقد یا نسیه بودن توافق گردد؛ اشکال ندارد.(۳)

نکته: یکی از شرایط لازم در مسئله نسیه، تعیین زمان پرداخت است؛ یعنی باید مشخص باشد چه زمانی مشتری اجرت تعمیرکار را پرداخت می کند؛ ولی اگر پرداخت، تا

۱- استفتا از آیت الله مکارم، ۲۳/۲/۹۵ و آیت الله شبیری زنجانی: مانعی ندارد؛ ولی باید قبل از عقد قرارداد، اجرت را معین نمایند (استفتا ۳۰/۲/۹۵).

۲- استفتا از مقام معظم رهبری، ۲۸/۲/۹۵.

۳- استفتا از آیت الله سیستانی، ۲۲ / ۲/ ۹۵.

مـدت خاصـی بین مردم متعـارف باشـد، مثلاـ وقتی می گوینـد: "بعـدا می آورم"؛ منظور عرف تا یک ماه دیگر است؛ در این صودت عدم تعیین زمان اشکالی ندارد و بیش از آن، باید در ابتدا معلوم شود.

برخی مشتریـان بعـد از این که بر روی اجرت کـار چـانه زنی می کننـد و تعمیرکار به حساب این که مشتری می خواهـد نقـدا اجرت را پرداخت کند، آن را با قیمتی پایین تر اعلام می کند و مشتری بلافاصـله تقاضای نسـیه می کند و طبیعی است که این کار موجب ضرر عرضی تعمیرکار می شود. حال سؤال آن است که آیا تعمیرکار می تواند خواسته مشتری را نپذیرد یا مستلزم است آن را قبول کند؟

پاسخ آن است که تعمیرکار می تواند که خواسته مشتری را نپذیرد، مگر با تغییر اجرت (افزایش حق الزحمه).

عدم پرداخت اجرت در موعد مقرر و تورم

اشاره

س: اگر مشتری مزد تعمیرکار را ندهـد و بگوید بعدا پرداخت می کنم و مثلا بعد از یک سال یا بیشتر پول را بدهد، با توجه به رشد پول و تورم آیا باید همان مبلغ را به تعمیرکار بدهد، یا بیشتر؟

ج: چنانچه بدهکاردر موعد مقرر بدهی خود را نپردازد و مدت قابل توجهی از سررسید آن بگذرد، به گونه ای که در

این مـدت، تورم شدیـد باشـد؛ لازم است بدهی را با توجه به نرخ متوسط تورم اجناس مختلف محاسـبه و پرداخت کند. ضـمنا غالبا می توان نرخ تورم سال های مختلف را از بانک مرکزی گرفت.(۱)

اگر بیش از ۲۰٪ بر تورم افزوده نشده باشد، همان پول کفایت می کند.(۲)

ضمانت در تعمیر خودرو

بی تردیـد ضـمانت تعمیر توسـط تعمیرکـار، یـا همان گارانتی، مسـئله ای جـدا نشـدنی در تعمیرکاری خودرو است؛ زیرا وقتی مشتری برای تعمیر ماشـین خود به تعمیرکار مراجعه می کند، انتظار دارد که عیب و نقص وسـیله برطرف شود. پس اگر بعد از تعمیر، وسـیله همچمان معیوب باشـد، خلاف هـدف و قصـد مشتری اتفاق افتاده؛ زیرا تعمیرکار به واسـطه اجرتی که از مشتری دریافت می کند، به برطرف کردن عیب و نقص و تعمیر متعهد بوده است و این کار به غلط در عرف مردم، گارانتی و تضمین گفته می شود؛ زیرا

۱- استفتا از آیت الله مکارم، ۲۱/۲/۹۵.

۲- اسـتفتا از آیت الله سیستانی، ۲۲ / ۲ / ۹۵ و آیت الله شبیری زنجـانی: بـدهکار بایـد در کاهش فاحش ارزش پول با طلبکار مصالحه کند. (استفتا از ۳۰/۲/۹۵).

تعهـد رفع عیب، تعهد اولیه ای است که در مقابل وجهی که دریافت می کند و این به معنای تضـمین نمی باشد. آنچه گارانتی یـا تضـمین گفته می شـود، این است که شـخص یـا شـرکت ارائه دهنـده خـدمات در مقابـل محصول خود متعهـد می شود در صورت نقض ادعای خود (مبنی بر سالم ماندن وسـیله تا مدت معین) حاضر به تعمیر یا پرداخت مبلغی تا زمان مشخص خواهد شد.(۱)

پس تضـمین و گارانتی در تعمیر خودرو به معنای مـدت زمانی مخصوصـی است که تعمیرکار بعد از تعمیر مشـخص می کند. مثلا به مشتری می گویـد عیبی که من از ماشـین تو برطرف کردم، اگر فلان مدت همین مشـکل را پیدا کرد، برایت به صورت رایگان تعمیر می کنم.

گارانتی بعد از تعمیر و به اصطلاح خدمات پس از تعمیر، یکی از عوامل بسیار مهم در مشتری مداری است و در واقع گارانتی اطمینانی است که توسط تعمیرکار به مشتری داده می شود و این عامل مهمی در جذب بیشتر مشتریان است.

انضباط کاری

اشاره

ضروریت وجود نظم و انضباط در هر کار امری بدیهی است. ضمن این که در هر شغل و مواردی وجود دارد که

۱- ویکی پدیا،ضمانت نامه https://fa.wikipedia.org/wiki

رعایت آنها باعث منضبط شـدن آن شـغل و رشد و بازدهی بیشتر آن، و جذب حداکثری مشتریان خواهد شد. در تعمیرکاری خودرو نیز رعایت موارد زیر باعث انضباط کاری شغل تعمیرکاری خواهد شد:

عمل به وعده و عدم تاخیر در تحویل خودرو

یکی از مصـادیق انضـباط کاری و مشتری مـداری "عمل به وعـده" است که همواره بایـد مورد توجه قرارگیرد. تعمیرکار باید خود را ملزم بدانـد به وعـده ای که برای زمان تحویل خودرو می دهـد، پایبند بماند. در اسـلام [[وفای به عهد]] و وعده بسـیار تاکید شده؛ تا جایی که آن را از نشانه های [[ایمان]] برشـمرده اند؛ از جمله به نقل از رسول خدا که چنین آمده است: «هر که ایمان به خـدا و روز قیامت دارد، چون وعـده دهـد، باید وفا کند.»(۱) همچنین ایشان فرمودنـد: «بهترین بنـدگان خدا آن هایی هستند که به وعده وفا کنند.(۲)

بعضا مشاهـده می شود برخی با بی توجهی نسـبت به این مسـئله، به مشتری وعـده می دهنـد که مثلا تا فلان موقع خودرو شـما تعمیر شده و آماده تحویل است؛ ولی وقتی مشتری در زمان مقرر مراجعه می کند، تعمیرکار به وعده اش عمل نکرده

ص: ۵۸

۱- تحفه الأولیاء (ترجمه أصول کافی)، ج ۴، ص۸۵.

۲- نهج الفصاحه، ص۳۲۶.

است! باید توجه داشت که این کار نه تنها از نظر اخلاقی صحیح نیست، بلکه باعث نارضایتی مشتری می شود؛ زیرا ممکن است مشتری طبق قول و وعده تعمیرکار [[برنامه ریزی]] کرده باشد و اگر به دلیل عمل نکردن تعمیرکار به وعده خود، ضرری متوجه مشتری شود، تعمیرکار ضامن است.

نکته: اگر فروشنده یا خریدار شرط کند که کاری انجام دهد(مثل تعمیر خودرو در مدت معین)، و به آن شرط عمل نکند؛ در این صورت، دیگری می تواند معامله را به هم بزند؛ که "خیار تخلّف شرط" نام دارد.(۱)

پس لازم است تعمیرکار با رعایت دقت و انضباط، خودرو مشتریان را بپذیرد و این سفارش امیرالمومنین(علیه السلام) را همیشه مورد نظر قرار دهد که فرمودند:

لَا تَعِدْ مَا تَعْجِزُ عَنْ الْوَفَاءِ بِهِ؛ وعده ای نده که از انجام دادن آن عاجز باشی.(۲)

پرهیز از کم کاری

یکی از مصادیق انضباط کاری، پرهیز از کم کاری است. همان طور که بیکاری از منظر عقل و دین مذموم است و شخص بیکار مورد نکوهش قرار می گیرد؛ کم کاری نیز مورد

ص: ۵۹

۱- توضیح المسائل (مراجع)، ج ۲، ص ۲۳۸.

۲- تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص۲۵۳.

ملامت است. امام صادق(علیه السلام) فرمودند: «عَدُوُّ الْعَمَلِ الْکَسَلُ (۱)؛ بی حالی و تنبلی دشمن کار است.» پس، تعمیرکاران خودرو و شاگردان آنها باید توجه داشته باشند که از کم کاریو سستی کردن در کارشان بپرهیزند و کاری را که به انجام دادن آن متعهـد شده اند، به بهترین صورت انجام دهند؛ زیرا اگر کم کاری صورت گیرد، به صاحب کار و کارفرما مدیون خواهند شد و به هر مقدار که از وظیفه خود کوتاهی کنند، ضامن خواهند بود.(۲)

س: اگر کارمنـد یـا کـارگری در اجرای وظیفه خود کوتـاهی کنـد، حکمش چیست؛ آیـا حقوقش حرام است و آیـا نسـبت به حقوق دریافتی ضامن است؟

ج: چنین کـاری جـایز نیست و بایـد معـادل کم کـاری را بـا مسـئول مربوطه مصالحه نموده و جبران نمایـد. و در بعضـی موارد ضامن برگرداندن کل یا بخشـی از حقوق است؛(۳) زیرا تخلف کارمنـد از قوانینی که هنگام قرارداد کارمنـدی به عمل به آن تعهد نموده؛ جایز نیست.(۴)

۱- الکافی ، ج ۵، ص۸۵ .

۲- استفتا از مقام معظم رهبری، ۲۶/ ۱/ ۹۵.

۳- استفتا از آیت الله مکارم و آیت الله شبیری زنجانی، ۲۲/۱/۹۵.

۴- استفتا از آیت الله سیستانی، ۲۴/۱/۹۵.

انجام دادن کار به بهترین صورت

لازمه داشتن انضباط کاری، آن است تعمیرکار نسبت به کارش که تعمیر خودرو است نه تنها کوتاهی نکند، بلکه آن را به صورت صحیح و کامل انجام دهد و به اصطلاح "سرهم بندی" نکند. محکم کاری و انجام دادن کار به صورت

صحیح و کامل، در روایات تاکید شده و در سیره پیامبر اسلام نیز مشاهده می شود که ایشان به این امر اهتمام داشته اند؛ چنان که در مراسم دفن یکی از اصحاب رسول الله(صل الله و علیه وآله) نقل شده که پیامبر، بدن سعد را درون قبر قرار دادند و سپس با دست مبارکشان سوراخ های روی قبر را پوشاندند یاران رسول خدا ص از این همه احتیاط کاری رسول خدا شگفت زده شدند و علت این کار را پرسیدند. رسول خدا ص فرمودند:

«إِنِّی لَأَعْلَمُ أَنَّهُ سَیَبْلَی وَ یَصِلُ الْبِلَی إِلَیْهِ وَ لَکِنَّ اللَّهَ یُحِبُّ عَبْداً إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَحْکَمَه (۱) بدرستی که من می دانم؛ این قبر به زودی فرسوده می شود و بلا به سوی او واصل می گردد. ولی خدا دوست می دارد که وقتی بنده ای، کاری را انجام می دهد، آن را محکم و استوار صورت دهد.

ص: ۶۱

۱- الأمالی(للصدوق)، النص، ص۳۸۵.

صداقت در کار

اشاره

یکی از نکات مهم، در کسب و کار و تجارت "صداقت" و "راستی" است. قرآن کریم در بسیاری از آیات، انسان ها را به راستگویی دعوت کرده است که از آن جمله است:

یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ کُونُوا مَعَ الصَّادِقینَ؛(۱) ای ایمان آورندگان! تقوای خدا را پیشه خود سازید و همواره با راستگویان باشید!

راستگویی و پرهیز از دروغ گویی در آیات و روایات اسلامی، مورد تأکید است و در بعضی موارد، صورت خاصی پیدا می کند که تعمیرکاری خودرو نیز از جمله این موارد است؛ زیرا وقتی شخصی به تعمیرکار خودرو مراجعه می کند او را در حرفه تعمیرکاری استاد دانسته و در نتیجه به حرف او اطمینان دارد. پس اگر تعمیرکار او را فریب دهد؛ به طور مثال در مورد خرابی ماشین مطلبی خلاف واقع به صاحب خودرو بگوید، در واقع با دروغ گویی به او خیانت کرده است. این مطلب به خوبی در روایت پیامبراکرم(صلی الله علیه وآله) ملاحظه می شود:

کَبُرَتْ خِیَانَهً أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاکَ حَدِیثاً هُوَ لَکَ مُصَدِّقٌ وَ

۱- توبه، ۱۱۹

أَنْتَ بِهِ کَاذِب (۱)؛ خیانت بزرگی است که به کسی که تو را راستگو فرض کرده دروغ بگویی.

به دلیل همین اهمیت است که امام صادق (علیه السلام) وقتی عده ای که قصد تجارت داشتند و به جهت دعا و مشورت نزد ایشان رفتند. بعد از این که برای آنان دعا نمودند؛ فرمودند:

در صحبت کردن صداقت داشته باشید؛ در تجارت عیب (کالا) را مخفی و کتمان نکنید و مشتری را فریب ندهید که همانا فریب دادن او ربا(سود حرام) است. آنچه نسبت به خود راضی هستید، برای دیگران نیز راضی باشید. همانا تاجر با صداقت در روز قیامت با فرشتگان بزرگوار نیکوکار همراه است.(۲)

اگر کاسبان و فروشندگان به این نکته مذکور در روایت پیش گفته توجه داشته باشند؛ از زمره کسانی خواهند بود که روز قیامت بدون حساب وارد بهشت خواهند شد.(۳)

در تعمیرکاری خودرو، افراد فراوانی صداقت را پیشه کار خود قرار داده و همواره با صداقت و درستکاری تلاش

۱- نهج الفصاحه، ص ۶۰۵.

۲- فتح الابواب بین ذوی الالباب و بین رب الارباب، ص ۱۶۰.

۳- «عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثَلَاثَهٌ یُدْخِلُهُمُ اللَّهُ الْجَنَّهَ بِغَیْرِ حِسَابٍ إِمَامٌ عَادِلٌ وَ تَاجِرٌ صَدُوقٌ وَ شَیْخٌ أَفْنَی عُمُرَهُ فِی طَاعَهِ اللَّهِ» (ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص۱۳۳).

می کنند رضایت خداوند و خلق خدا را به دست آورند. از طرف دیگر برخی تعمیرکاران با حیله گری و دروغ سعی در فریب مشتریـان را دارنـد؛ مثلاـ بعضـی افراد برای کسب سود بیشتر وقتی مشتری به آنها مراجعه می کنـد با دروغ خرابی خودرو او را بیش از معمول و واقعی جلوه می دهنـد؛ درحالی که ممکن است چنـد دقیقه بیشـر برای تعمیر نیاز نداشـته باشد. برخی دیگر با جـابه جـایی لوازم خودرو قطعه نو را برداشـته و قطعه کهنه را روی آن تعبیه می کننـد. اگرچه این افراد در صـنف تعمیرکـاری خودرو بسـیار انگشت شـمار هسـتند؛ باید دقت کرد ظلم به دیگران از گناهانی است که نه تنها در آخرت عقاب دارد، در دنیا نیز سزای عمل ظالم داده خواهد شد همان طور که امام صادق(علیه السلام) فرمودند:

مَنْ ظلم مَظْلِمَهً أُخِذَ بِهَا فِی نَفْسِهِ أَوْ فِی مَالِهِ أَوْ فِی وُلْدِه (۱)؛ هر که ستمی کند خودش یا مالش یا فرزندانش به آن گرفتار می شود.

۱.پرهیز از تعویض قطعات مرغوب

نکته: به طور کلی فریب دادن مشتری حرام است که اصـطلاحا به آن "غشّ در معـامله" می گوینـد و این کـار در تعمیرکاری اقسام مختلفی پیدا می کند:

ص: ۶۴

۱- الکافی ، ج ۲، ص۳۳۲.

الف) صورت ظاهری خوبی به خودرو داده شود؛ به صورتی که مشتری فکر کند خودرو کاملا تعمیر شده؛ ولی بعد از مدتی عیب آن دوباره معلوم گردد.

ب) مخلوط کردن جنس خوب با جنس بد؛ مثلاـ در تعمیر موتور هم از لوازم خوب و با کیفیت استفاده شود هم از لوازم بی کفیت؛ ولی مشتری گمان کند همه لوازم باکیفیت است

ج) تعویض لوازم نامرغوب به جای مرغوب؛ به گونه ای که قطعه مرغوب از وسیله نقلیه برداشته شود و قطعه نامرغوب جایگزین گردد.

ب) مخفی نگه داشتن عیب اجناس و تعمیر، در صورتی که مشتری به فروشنده اعتماد داشته باشد که از او مخفی نمی دارد.(۱)

س: اگر تعمیرکار لوازم نامرغوب را روی خودرو تعبیه کند و مشتری هم متوجه نشود، چه حکمی دارد؟

ج: در فرض سوال اگر بعدا بفهمد حق فسخ (برهم زدن معامله) دارد؛ مگر از ابتدا مطلع باشد.(۲)

نکته: بعضی از تعمیرکاران قطعه معیوب خودرو را با

۱- توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۲۰۰ (با تغییر مثال ها).
۲- استفتا از آیت الله سیستانی، ۱۰/ ۳/ ۹۵

اجناس دست دوم جا به جا می کنند و ممکن است حتی کیفیت جنس دست دوم از جنس نو بهتر باشد. این کار در صورتی که مشتری از آن مطلع شود، اشکالی ندارد؛ ولی اگر بدون اینکه عنوان کند قطعه عوض شده دست دوم است و فقط بگوید قطعه را عوض کردم تا مشتری گمان کند قطعه جایگزین جنسِ نو بوده، در این صورت، جایز نیست.(۱)

۲.پرهیز از تدلیس

برخی صاحبان خودرو قبل از فروش خودرو خود به تعمیرکاران مراجعه کرده و از آنها درخواست دستکاری و تغییر در خودرو را می کنند که در اصطلاح احکام شرعی به آن "تدلیس" گفته می شود. تدلیس یعنی پنهان کردن عیوب جنس مورد معامله از مشتری، و در اصطلاح خرید و فروش به این معناست که شخص واقعیات کالا را بپوشاند و دیگری را اغفال کند تا موجب فریب او شود.(۲)

مثلاـ یکی از عواملی که بر قیمت خودرو موثر است، میزان کارکرد و کیلومتر آن است که هرچه این میزان کارکرد کمتر باشد، قیمت خودرو به تناسب، بیشتر است؛ لذا بعضی فروشندگان خودرو به تعمیرکار مراجعه می کنند تا مقدار

۱- استفتا از آیت الله مکارم، ۱۰ / ۳/۹۵ و آیت الله سیستانی، ۱۰/۳/۹۵.

۲- معجم مقائیس اللغه، ج ۲، ص ۲۹۶.

کیلومتر ماشین را کم کنند و قصد دارند با این کار خریدار را فریب دهد و میزان کارکرد ماشین را کم جلوه دهند و در نتیجه قیمت را افزایش دهند. در این صورت حکم قضیه چیست؟ به سؤال و جواب ذیل عنایت فرمایید:

س: برخی برای این که ماشین خود را گران تر بفروشند و خریدار را فریب دهند، به تعمیرکار مراجعه می کنند تا مقدار کیلومتر ماشین را کم کنند. آیا تعمیرکار با علم به این که صاحب خودرو قصد دارد مشتری را فریب دهد، می تواند کیلومتر را کم کند؟

ج: در فرض سوال، این کار جایز نیست.(۱)

س: بعضی از برادران در تعمیرگاه های ماشین کار می کنند؛ گاهی فروشندگان ماشین به آنان مراجعه کرده و درخواست تعمیر سطحی ماشین خود را می کنند تا هزینه کمتری داشته باشد، به این گمان که سالم بودن ظاهر ماشین برای فروش به مشتری کافی است؛ آیا اقدام به انجام آن کار توسط تعمیرکاران جایز است؟

ج: اگر منجر به تدلیس شود و تعمیر کار بداند که صاحب ماشین آن را از مشتری مخفی می کند، جایز نیست.(۲)

۱- استفتاء آیت الله مکارم، ۱۸/۲/۹۵ و آیت الله سیستانی، ۲۷/۲/۹۵.

۲- استفتائات مقام معظم رهبری، ص ۳۷۱.

۳.برگرداندن لوازم خودرو به صاحبش

معمولا بعـد از تعمیر خودرو، لوازم و قطعاتی از خودرو با لوازم یـدکی نو تعویض می شود که اکثر اوقات، بعضـی از لوازم باز شـده قابل اسـتفاده هسـتند و به اصـطلاح ارزش مالی دارند. بی تردید لازم است تعمیرکار این وسایل را بعد از تعمیر در اختیار صاحب خودرو قرار دهد و اگر بدون اطلاع و رضایت او، وسایل را تصاحب کند؛ حرام است. همچنین تعمیرکار می تواند بعد از اطلاع دادن به مشتری هم انـدازه بـا قیمت لوازم، از اجرت تعمیر خود کم کنـد و البته مشتری نیز می توانـد با رضایت خود، لوازم را به صورت رایگان یا با احتساب قیمت به تعمیرکار بدهد.

۴.لوازم جا مانده از مشتری

گـاهی اوقـات برخی از لوازم مشتری در تعمیرگـاه باقی می مانـد و مشتری نیز بعـد از گـذشت زمان طولانی برای استرداد آنها اقـدام نکرده و از طرف دیگر تعمیرکـار نیز نمی دانـد که صـاحب این لـوازم چه کسـی است. در این صورت تکلیف صـاحب تعمیرگاه چیست؟ به نکته ذیل عنایت کنید:

نکته: وسایلی که برای تعمیر و اصلاح، نزد تعمیرکار می برند؛ چنانچه صاحب آنها مجهول باشد و به سراغ آنها

ص: ۶۸

نیایـد؛ پس از جست وجو و تحقیق اگر از آمـدن صاحب آنها مأیوس شونـد، بنا بر احتیاط واجب باید از طرف صاحبانش آنها را صدقه بدهند.(۱)

س: چنـانچه از خـودروی کـه برای تعمیر بـه تعمیرگـاه آورده شـده وسـایلی بـاقی بمانـد و صـاحب آن مراجعه نکنـد، تکلیف چیست؟

ج: در صورتی که به صاحب آن دسترسی ندارد، معادل قیمت آن را به فقرا صدقه دهد.(۲)

مسائل مربوط به شاگرد تعمیر کار

اشاره

کـار و کـارگر مورد اهتمـام مبـانی دینی است. در سـیره پیامبر و اهل بیت(علیهم السـلام) ملاحظه می شود که ایشان نسـبت به کارگر احترام ویژه ای قائل بودند، چنان که پیامبر بر دسـتان سـعد انصاری که بر اثر کار با بیل زبر و خشن شده بود (پینه بسـته بود) بوسه زدند و فرمودند:

این دستی است که آتش دوزخ به آن نمی رسد(۳) و این نکته جایگاه اجتماعی کارگر را نشان

ص: ۶۹

۱- نظر آیت الله فاضل لنکرانی و توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۵۶۷.
۲- اسـتفتا از آیت الله مکـارم، ۲۲/۲/۹۵ و آیت الله سیسـتانی: اگر از پیـدا کردن صـاحبش مـایوس شود، مبلغ را به فقیر متـدین صدقه بدهد، ۹/۳/۹۵.
۳- الحیاه (ترجمه احمد آرام)، ج ۵، ص۵۰۴.

می دهد.

در صنف تعمیرکاری خودرو مانند بسیاری از اصناف دیگر، شاگردانی تحت اشراف استادکار در کارگاه مشغول کار می شوند. یکی از نکات مهم که باید هم از نظر اخلاقی وهم از نظر شرعی مورد نظر کارفرمایان قرار گیرد، توجه به حقوق کارگران است که در ادامه مختصرا به مهم ترین آنها اشاره می کنیم:

الف)تعیین مزد قبل از کار

در آموزه های دینی به تعیین مزد کارگر قبل از به کارگیری او بسیار تاکید شده است؛ چنان که پیامبر اکرم(صل الله علیه و آله وسلم) از این که کارگری را پیش از تعیین مزدش به کار گیرند، نهی فرموده اند.(۱)

همچنین امام صادق(علیه السلام) فرموند:

هرکس به خدا و روز قیامتایمان دارد، تا وقتی اجرت کارگری را به او اعلام نکرده، او را به کار نگیرد.(۲)

بر این اساس، ضروری است تعمیرکاران، به عنوان

۱- « نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ص أَنْ يُسْتَعْمَلَ أَجِيرٌ حَتَّى يُعْلَمَ مَا أُجْرَتُهُ» (وسائل الشیعه) ج ۱۹، ص۱۰۵.

۲- «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَسْتَعْمِلَنَّ أَجِيراً حَتَّى يُعْلِمَ مَا أَجْرُه» (همان).

کارفرما قبل از این که فردی را به عنوان کارگر یا شاگرد استخدام کنند، اجرت و حقوق او را معلوم کرده و به علاوه نسبت به مواردی همچون بیمه کردن کارگر اقدام کنند تا از یک سو کارگر با رضایت تمام و با دلگرمی ویژه کار کند و از سوی دیگر موارد مندرج در حقوق کارگر رعایت شود.

ب) ستم نکردن در حق کارگر

کارگر و کارفرما باید دقت داشته باشند که در حق یکدیگر ظلم نکنند. کارگر باید کار را به بهترین وجه انجام داده و در اجرای وظیفه کوتاهی نکند. کارفرما نیز باید حق کارگر را تمام و کمال پرداخت کند.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند:

هرکس در مزد کارگری ستم کند، خداوند کارهای نیکش را نابود می کند و بوی بهشت را بر وی حرام می کند. با این که بوی بهشت از فاصله پانصد سال به مشام می رسد!(۱)

تجربه نشان داده کارفرمایانی که به نیاز های کارگران خود توجه کرده و حقوق آنان را کامل و سر موعد پرداخت می کنند، بازده کاری شان بالا رفته و کسب و کار کارفرما رونق بیشتری گرفته است.

۱- منابع فقه شیعه (ترجمه جامع أحادیث الشیعه)، ج ۲۴، ص۷۷.

نکته: برخی نوجوانان که هنوز به سن بلوغ نرسیده اند، برای استخدام و کار کردن در تعمیرگاه به تعمیرکاران مراجعه می کنند. نکته ای که باید کارفرمایان به آن دقت کنند، این است که یکی از شرایط اجیر شدن "بلوغ" است. پس اگر بچه نابالغی بخواهد به عنوان کارگر یا شاگرد اجیر شود، رضایت او به تنهایی کافی نیست؛ بلکه باید ولی او نیز به این امر رضایت بدهد.(۱)

ج)شتاب در پرداخت مزد کارگر

همان طور که اسلام در "تعیین" مزد کارگر، و "رضایت" او در اشتغال به کار سفارش کرده است، به فوریت پرداخت مزد کارگر نیز تاکید نموده تا جایی که گفته می شود به مجرد این که کارگر دست از کار کشید و هنوز که عرق او "خشک" نشده است باید مزدش به وی پرداخت شود. در روایتی از پیامبر چنین نقل شده است:

مزد کارگر را پیش از آن که عرقش خشک شود، پرداخت کنید.(۲)

ص: ۷۲

۱- توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۳۲۱.
۲- أَنَّ النَّبِیَّ ص قَالَ: «أَعْطِ الْأَجِیرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ یَجِفَ عَرَقُه» (عوالی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیه، ج ۳، ص۲۵۳.

چند توصیه

۱.نظافت شخصی

لباس و بدن تعمیرکاران خودرو با توجه به شغل شان، روغنی و کثیف می شود. پس لازم است توجه ویژه ای نسبت به پاکیزگی بدن و آراستگی لباس خود داشته باشند؛ زیرا این کار، علاوه بر کمک به حفظ سلامتی ایشان موجب رغبت بیشتر مشتری در مراجعه مجدد خواهد شد. اگرچه نظافت دائمی بدن و لباس در شغلی مثل تعمیرکاری خودرو قدری مشکل است؛ این سفارش از رسول گرامی اسلام را ملاحظه فرمایید که فرمودند:

به هر گونه ای که می توانید خود را پاکیزه کنید که خدا اسلام را بر پاکیزگی بنا نهاده است.(۱)

از طرف دیگر باید توجه داشت نظافت و آراستگی در نشان دادن شان و جایگاه اجتماعی فرد و حرفه اش در جامعه بسیار موثر است. در مقدمه این کتاب تعمیرکار خودرو به پزشک تشبیه شده. تصور کنید دکتر جراح، پس از عمل جراحی، با لباسی که چه بسا به خون آلوده باشد، وارد

۱- «تنظّفوا بكلّ ما استطعتم فإنّ اللّه تعالى بنى الإسلام على النّظافه و لن يدخل الجنّه إلّا كلّ نظيف» (نهج الفصاحه، ص۳۹۱).

مطب شود. بـدیهی است رغبت بیمـاران به چنین پزشـکی کم خواهـد شـد. در مورد تعمیرکـار خودرو نیز همین نکته مصـداق خواهد داشت. پس شایسـته است تعمیرکاران خودرو نیز این گونه باشند و لباس موقع کار و تعمیر با غیر آن متفاوت باشد و یا اگر واقعا مشکل است لباسشان را دائما شستشو کنند.

در برخی مواقع تعمیرکار برای امتحان ماشـین، بعـد از تعمیر با لباس روغنی و چرکین روی صـندلی می نشـیند و راننـدگی می کند و در نتیجه صـندلی ماشین سیاه و روغنی می شود. معمولاً این عمل باعث دلخوری صاحب ماشین و عدم مراجعه بعدی او می گردد.

صاحبـان تعمیرگـاه هـا نه تنهـا بایـد خودشان نظافت را رعایت کننـد، بلکه شاگردانشان نیز بایـد به این مهم توجه کافی داشـته باشند. این مهم از یک سو باعث جذب مشتری می شود و از سویی باعث ارتقای جایگاه اجتماعی این قشر می گردد.

۲.احساس مسئولیت

شنـاخت مسـئولیت یـک اصـل مهم اجتمـاعی است. مسـلمان خود را در قبـال جـامعه و مردم مسـئول می دانـد؛ چنان که پیامبر اسلام(صل الله علیه و آله وسلم) می فرمایند:

ص: ۷۴

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَ كُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.(۱) البته واضح است که این حس مسئولیت در هر شغل و جایگاهی، اقتضائات ویژه خود را دارد.

یکی از زمینه های بروز احساس مسئولیت برای تعمیرکاران، کمک رسانی به مردم در شرایط خاص است پیش می آید که خودروی شخصی در روزی تعطیل در سفر به همراه خانواده در یک موقعیت نامناسب خراب می شود و چاره ای نیست، جز تماس با تعمیرکار. احساس مسئولیت تعمیرکار اقتضا می کند که این درخواست را بی پاسخ نگذارد.

یکی از نکات مثبت که در این صنف بسیار پررنگ است، برطرف کردن مشکل در راه ماندگان است. بارها مشاهده شده است که تعمیرکاران با تحمل سختی و در شرایط خاص به کمک مردم می شتابند. در جمع تعمیرکاران که صحبت می کردم، مواردی برایشان اتفاق افتاده بود که مثلا- نیمه شب و یا در سرمای زمستان یا روز اول فروردین و لحظه تحویل سال، برای کمک به مسافری که گرفتار شده بود شتافته اند و یا نیمه شب با تماس شخص گرفتار و در راه مانده، از خواب بیدار شده و او را راهنمایی کرده اند. بی تردید خداوند متعال در قبال این رفع گرفتاری از مومنان

۱- همان، ص ۶۱۱.

ارزش والایی قائل است چنان که امام حسن مجتبی(علیه السلام) از پیامبر اسلام چنین نقل می کنند:

مَنْ سَعَی فِی حَاجَهِ أَخِیهِ الْمُؤْمِنِ فَکَأَنَّمَا عَبَدَ اللَّهَ تِسْعَهَ آلَافِ سَنَهٍ صَائِماً نَهَارَهُ قَائِماً لَیْلَهُ؛(۱) هرکس در رفع حاجت برادر مومن خود تلاش کند مثل این است که خداوند را نه هزار سال عبادت کرده؛ در حالی که روزهایش را روزه بوده و شب هایش را به عبادت سپری کرده است.

البته دقت در این نکته برای تعمیرکاران محترم ضروری است که در قبال این خدمات ویژه از حد انصاف در دریافت اجرت تجاوز نکنند و بیش از حد معمول از مشتری پول دریافت نکنند. از طرف دیگر مشتریان هم باید بابت زحمت مضاعف تعمیرکار که از آسایش و راحتی خود برای کمک به آنان گذشته با پرداخت اجرت مناسب قدرشناسی کنند.

۳.خوش اخلاقی و احترام به مشتری

یکی از ویژگی های اخلاقی که رعایت آن هم برکات دنیوی دارد و هم برکات اخروی؛ خوش رویی و خوش اخلاقی است. از جمله تاثیرات و برکات دنیوی خوش

۱- بحار الأنوار ، ج ۷۱، ص۳۱۵.

اخلاقی افزوده شدن رزق انسان است چنان که امام صادق (علیه السلام) می فرمایند:

حُسْنُ الْخُلُقِ مِنَ الدِّینِ وَ هُوَ یَزِیدُ فِی الرِّزْقِ؛(۱)خوش اخلاقی جزء دین است و باعث افزایش رزق می گردد.

تعمیر کارانی که محترمانه با مردم رفتار می کنند، و باآنان خوش رویی می ورزند؛ نه تنها باعث جذب و رضایت مشتریان و رونق بیشتر کسب و کار خود می شوند، بلکه با این کار رضایت خداوند متعال را نیز جلب می نمایند.

چه زیبا رسول اکرم(صل الله علیه و آله وسلم) فرمود:

کسی که با مردم با اخلاق خوب رفتار می کند، اجر و پاداش مثل کسی است که روزها را روزه گرفته و شب ها تا به صبح مشغول عبادت بوده است.(۲)

۴.انصاف

"عدالت" و "انصاف"، ویژگی هایی است که خداوند متعال در قران به آن امر کرده است و می فرماید: «إِنَ اللَّهَ یَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسان»(۳) از طرف دیگر، مردم مهم ترین صفت خوب را برای

۱- تحف العقول، ص۳۷۳.

۲- کافی دارالحدیث،ج ۳ ،ص ۲۵۸.

۳- (نحل/۹۰).

"کاسب"، انصاف می دانند و بقیه صفات خوب بعد از این صفت ذکر می شود. که برای همین دلیل است که عموماً می گویند: فلانی کاسب خوبی است؛ چون با انصاف است.

عموماً مسلمانان دوست دارند اخلاقشان شبیه اخلاق پیامبر باشد حال باید دید کدام ویژگی می تواند سطری از کتاب اخلاق نبوی را ارزانی ما کند؟ در روایتی رسول خدا(صل الله علیه و آله وسلم) می فرمایند:

آیا می خواهید به شما خبر دهم چه کسی از نظر اخلاق شبیه ترین فرد نسبت به من است؟ کسی که بیشترین انصاف را در بین شما دارد.(۱)

شاید بتوان گفت زمینه بروز صفت زیبای انصاف، برای تعمیرکاران محترم خودرو نسبت به صنوف دیگر بیشتر است؛ چرا که خرابی خودرو اتفاقی است که در اکثر اوقات به ناگهانی اتفاق می افتد و صاحب خودرو برای آن برنامه ریزی نکرده است و چه بسا در آن موقعیت در مضیقه مالی باشد و یا افرادی که در سفر هستند و گرفتار خرابی خوردویشان می شوند؛ در حالی که امکان مالی چندانی ندارند و یا برایشان ممکن نیست از کسی قرض بگیرند. پس بسیار پسندیده است که تعمیرکاران محترم

۱- من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۰.

حال عموم مردم مخصوصا افراد فقیر یا کم درآمد را رعایت کنند. اگر تعمیرکار خودرو منصف باشد و به فقرا کمک کند، طبق فرمایش امام صادق(علیه السلام) مومن حقیقی است؛ چنان که امام صادق(علیه السلام) از قول پیامبر اکرم(صل الله علیه و آله وسلم) فرمودند:

مَنْ وَاسَـِی الْفَقِیرَ مِنْ مَالِهِ، وَ أَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ، فَذلِکَ الْمُؤْمِنُ حَقّاً(۱)؛ هرکس از مالش به نیازمند کمک کند و با مردم منصفانه رفتار نماید، پس چنین کسی مومن حقیقی است.

۵.صدقه دادن

صدقه دادن آثار و برکات فراوانی دارد از جمله دور کردن بلاها و برکت در کسب و کار انسان. پس سزاوار است تعمیرکار خودرو روزانه یا هفتگی وجهی را به عنوان صدقه بپردازد؛ چرا که صدقه علاوه بر این که برای آنها بیمه الاهی از حوادث غیر مترقبه محسوب می شود، باعث تزکیه نفس، پاکی روح و افزایش روزی آنها می گردد.(۲) پیامبر اسلام(صل الله علیه و آله وسلم) فرمودند:

تَصَدَّقُوا فَإِنَّ الصَّدَقَهَ تَزِیدُ فِی الْمَالِ کَثْرَهً وَ تَصَدَّقُوا رَحِمَکُمُ

۱- کافی ، ج ۳، ص۳۷۹.

۲- غرر الحکم (ترجمه محلاتی)، ج ۱، ص ۱۳۱.

اللَّهُ(۱)؛ صدقه بدهید؛ زیرا باعث زیادی مال می شود و صدقه بدهید، خداوند شما را مورد رحمت خود قرار دهد.

۶.حفظ جمع شغلی

یکی از عوامل موفقیت هر گروه و صنفی اتحاد و همبستگی آن مجموعه است. در اسلام به اجتماع و پرهیز از تفرقه و جدایی بسیار سفارش شده، تا حدی که بر اساس روایات، وعده نصرت الاهی به جمع داده شده؛ از جمله فرمایش گرانبهایی از امیرالمومنین(علیه السلام) در نهج البلاغه است:

فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَهِ وَ إِيَّاكُمْ وَ الْفُرْقَه؛(۲) دست یاری خداوند با جماعت است و بپرهیزید از تفرقه.

تعمیرکاران خودرو نیز برای این که مشمول یاری خداوند قرار گیرند باید جمع خود را تقویت کنند و از تفرقه در صنف خود بپرهیزند. این کار باعث برکات فراوانی خواهد شد؛ از جمله انتقال تجربیات، همدلی و بررسی مشکلات.

یکی از عوامل مهم حفظ و ارتقای شان و جایگاه اجتماعی صنف تعمیرکاران خودرو، تلاش همه اعضای صنف در

ص: ۸۰

۱- الکافی ، ج ۴، ص۹.

۲- نهج البلاغه (للصبحی صالح)، ص۱۸۴.

هر شـهر و شهرسـتانی برای همبسـتگی است؛ چرا که برای رسـیدن به وضـعیت مطلوب به اقـدامات هماهنـگ و همه جانبه نیاز است و لازمه این کار برگزاری جلسات و و تصمیمات جمعی است.

در برخی شهرسـتان هـا، تعمیرکـاران به صورت خودجوش جلسـات مـداوم هفتگی یا ماهیانه برگزار می کننـد که این جلسات دارای آثـار فراوانی است و چه خـوب است در کـل کشـور این جلسـات گسـترش پیـدا کرده و فراگیر شـود. آگـاهی از حـال یکـدیگر و انتقـال تجربیـات که به صـورت حضوری و یـا بـا ایجـاد گروه هـای مجـازی انجـام می گیرد از جمله دسـتاورد این جلسـات است. همچنین بیـان احکام و مسائل شـرعی که با دعوت از یک روحانی مسلط به احکام شـرعی صـنف صورت می گیرد از دیگر دسـتاوردهای این نشست است. ایجاد صندوق قرض الحسنه و یا تعاونی ها که معمولاً دستاورد و ثمره خوب این جلسات است، می تواند عامل بسیار خوبی در جهت احیای سنت های اسلامی قرض الحسنه و یاری اعضا باشد.

۷.رقابت سالم

در هر صنفی وجود رقابت امری بدیهی است. افراد همواره تلاش می کنند که از دیگران در کار و کسب پیشی

بگیرند. اصل این رویکرد نه تنها بد نیست، بلکه اگر به صورت صحیح اتفاق بیفتد، کار پسندیده ای است. این که شخصی برای وسعت دادن به شغل و حرفه اش، با روش های صحیح تبلیغاتی تلاش کند تا درآمد بیشتری برای ایجاد رفاه و آسایش همسر و فرزندش ایجاد کند؛ امری نیکو و پسندیده و در یک چرخه رقابت باعث رونق اقتصادی جامعه می شود.

اما متاسفانه بعضی بدون در نظر گرفتن اخلاق، در میدان رقابت فعالیت می کنند. مثلا یکی از روش های ناپسندی که البته به ندرت در صنف تعمیرکنندگان خودرو دیده می شود، این است که افراد، کار همکارشان را بد جلوه می دهند تا کارشان ماهرانه جلوه کند. باید توجه کرد که این کار به حدی زشت و ناپسند است که خداوند متعال در قران صراحتا از این که کار و زحمت دیگران را بی ارزش جلوه دهیم منع می کند و می فرماید:

«لا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْیائَهُم؛(۱) بر اشیای مردم عیب مگذارید و از حق آنان نکاهید.»

بی تردید این کارها از نظر اخلاقی صحیح نیست و از طرف دیگر اگر شخصی به دروغ بگوید که فلان تعمیرکار کار

۱- (هود/۸۵).

را خراب انجام داده بدان انگیزه که مشتری را جلب کند؛ کار حرامی انجام داده و گناه تهمت به مومن را هم مرتکب شده است.

شایسته است بین تعمیرکاران رقابت سالم صورت بگیرد و فراموش نکنیم رزق و روزی ما دست خداوند است و اگر انسان با دید توحیدی همه امور را در دست خداوند بداند، خدای متعال هم او را یاری کرده و طبق وعده خود خیر دنیا و آخرت را نصیب او می سازد. و آنگاه مجبور نخواهد بود برای جلب اعتماد مشتری و افزایش درآمد، کارهای دیگر هم کاران را نامناسب جلوه دهد.

۸.پرهیز ازاسراف

"اسراف" به عنوان امری نادرست همواره نکوهش شده و انسان مسرف مورد مذمت قرار گرفته است. خداوند متعال هم در قرآن صراحتا می فرماید: «...کُلُوا وَاشرَبُوا وَ لا تُسرِفُوا إنَّه لا یُحِبُّ المُسرِفین»(۱) اسراف نکردن در شغل تعمیرکاری خودرو مصادیقی دارد از جمله دور نریختن لوازمی که هنوز کارایی دارد. گاهی اوقات لوازمی که از خودرو باز می شود اگرچه هنوز قابل

۱- (اعراف/۳۱).

استفاده است و یا حداقل می توان با تفکیک آن به صورت دیگری از آن استفاده کرد؛ ولی به راحتی دور ریخته می شود که این کار نوعی اسراف است.

دقت در مصرف آب، گاز و برق مواردی است که تعمیرکار برای جلوگیری از اسراف باید به آن ها توجه نماید.

البته بدیهی است که اسراف به مسائل مادی منحصر نیست؛ بلکه یکی از مصادیق بارز اسراف، اتلاف عمر است. اگر انسان با بی توجهی، لحظات و ساعت های عمرش را تلف کند سرمایه ای را از دست داده که دیگر قابل جبران نیست و این مصداق بارز اسراف است. برای همین است که بعضی از تعمیرکاران در تعمیرگاه خود در مواقع بیکاری، برای جلوگیری از اتلاف عمر به مطالعه کتاب می پردازند و یا مشغول ذکر هستند.

حتی زمانی که مشغول کار هستند، برای استفاده بهینه از وقتشان، با گوش کردن به صوت قرآن و یا استفاده از برنامه های بسیار مفید رادیو معارف و قرآن و یا سی دی های مفید و آموزنده از وقتشان بیشتر بهره می برند.

۹. تعطیلی در وقت نماز

اشاره

اهمیت "نماز اول وقت" بر کسی پوشیده نیست و در روایات به آن تأکید و حتی افضل اعمال عنوان شده است.

ص: ۸۴

خوانـدن نمـاز در اول وقت و تعطیلی چنـد دقیقه ای برای نمازتوسـط کاسـبان مومن در اسـلام بسـیار با عظمت شـمرده شـده و فضـیلت بسـیاری دارد و کسـانی که موقع اذان، کسب و کـار را ترک کرده و ارتباط با خداونـد را با سود دنیایی معاوضه نمی کنند، مورد مدح و سـتایش خداوند قرار گرفته اند و خداوند متعال در وصف آنها می فرمایند: «رِجالٌ لا تُلْهِیهِمْ تِجارَهٌ وَ لا بَیْعٌ عَنْ ذِکْرِ اللَّه»(۱) امام صادق (علیه السلام) درباره این آیه فرمودند:

این افراد صاحبان تجارت بودند. زمانی که وقت نماز فرا می رسید، تجارت را رها کرده، به سوی ادای نماز می رفتند و این ها اجرشان از افراد دیگر که تاجر نیستند و نماز اول وقت به جا می آورند با عظمت تر است.(۲)

توجه به این نکته ضـروری است که بدانیم وقتی به نماز می ایستیم، مقابل کسـی ایستاده ایم که هرچه از سود دنیوی و اخروی است، همه به دست اوست و هرچه از

۱- (نور آیه ۳۷).
۲- «کَانُوا أَصْحَابَ تِجَارَهٍ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاهُ تَرَکُوا التِّجَارَهَ وَ انْطَلَقُوا إِلَی الصَّلَاهِ وَ هُمْ أَعْظَمُ أَجْراً مِمَّنْ لَمْ یَتَّجِرْ» (من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص۱۹۲).

آن می ترسیم (از ضرر و زیان دنیوی و اخروی) اوست که می تواند از آن ضررها جلوگیری کند. به همین دلیل است که امام رضا(علیه السلام) فرمود:

وقتی مشغول خرید و فروش هستی و وقت نماز رسید، تجارتت تو را از آن باز ندارد.(۱)

حکم وضو با سیاهی روغن روی دست

بر اساس حکم شرعی، یکی از شرایط صحیح بودن وضو و غسل آن است که برای رسیدن آب به پوست بدن مانعی وجود نداشته باشد.(۲) به همین دلیل، یکی از مسائلی که تعمیرکاران با آن مواجه هستند، مسئله وضو و غسل با دست و بدن روغنی است.

نکته: اگر می داند چیزی به اعضای وضو چسبیده؛ ولی شک دارد که از رسیدن آب جلوگیری می کند یا نه، باید آن را برطرف کند؛ یا آب را به زیر آن برساند.(۳)

نکته: جایی را که باید شست و مسح کرد، هر قدر چرک باشد؛ اگر چرک آن مانع از رسیدن آب به بدن نباشد

۱- «وَ إِذَا كُنْتَ فِي تِجَارَتِكَ وَ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلَا يَشْغَلْكَ عَنْهَا مَتْجَرُكَ» (الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام، ص ۲۵۱).

۲- توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص۱۷۶.

۳- همان.

و هم چنین اگر بعد از گچکاری و مانند آن چیز سفیدی که جلوگیری از رسیدن آب به پوست نمی نماید، بر دست بماند؛ اشکال ندارد.(۱)

نکته: خطّ قلم خودکار و لکّه های رنگ و چربی و کِرِم، در صورتی که رنگ بدونِ جِرم باشد، مانع وضو نیست، ولی اگر جِرم دارد و روی پوست را گرفته باشد باید برطرف شود.(۲)

توضیح: معیار در تشخیص این که سیاهی به واسطه روغن، مانع رسیدن آب است یا نه؛ جِرم داشتن یا نداشتن آن است. پس اگر بعد از شستن دست ها، سیاهی که جرم دارد، بردست باشد، مانع وضو است و باید برطرف شود؛ ولی اگر فقط رنگ(سیاهی) آن بر اعضا وضو باقی مانده باشد که عرفا جرم ندارد؛ مثل رنگ گردو، اشکالی ندارد و مانع نیست.(۳)

س: اگر شک کنیم، چیزی که بر اعضای وضو است، جرم دارد یا خیر، تکلیف چیست؟

ص: ۸۷

۱- همان، ص ۱۷۷.

۲- رساله احکام برای جوانان (مکارم)، ص ۳۱، احکام نوجوانان، صافی، ص ۵۱ و (استفتائات(بهجت)، ج۱، ص ۱۷۸.

۳- استفتائات امام خمینی، ج ۱، ص۳۷ و استفتاء آیت الله سیستانی، ۲۹/۲/۹۵.

ج: باید برطرف شود و سپس وضو بگیرد(۱) و احراز کند که آب به پوست می رسد و اگر شک زیاد ناشی از وسوسه است، اعتنا نکند.(۲)

س: معمولا تعمیرکاران که دستانشان با روغن سیاه می شود، بعد از مدتی رنگ پوست سیاه می شود و برای وضو هم شسته نمی شود، حکم وضو چیست؛ آیا جرم دارد؟

ج: تشخیص بر عهده مکلف است. اگر جرم داشته باشد، باید برای وضو و غسل برطرف شود و اگر برطرف کردن آن ممکن نیست یا مشقت دارد، غسل و وضو به صورت جبیره انجام و روی آن دست تر کشیده شود(۳)

۱۰.حفظ شئون دینی در برخورد با خانم ها

امروزه حضور خانم ها در جامعه بسیار پررنگ تر از قدیم شده است که یکی از این عرصه ها، رانندگی خانم هاست که تا چند دهه پیش امری عجیب و نادر تلقی می شد؛ ولی این کار امروزه به امری عادی بدل شده است. افزایش حضور خانم ها اقتضائات خاص خود را دارد که

۱- استفتا از آیت الله سیستانی، ۲۹/۲/۹۵ و آیت الله صافی: باید یقین کند که جرمیت نداشته باشد (استفتا، ۱۶/۲/۹۵).

۲- استفتائات (بهجت)، ج ۱، ص ۱۸۰.

۳- استفتا از مقام معظم رهبری، ۲۸/ ۲/ ۹۵.

باید مراعات شود. در مراجعه خانم ها به تعمیرگاه، برای تعمیر وسیله نقلیه لازم است تعمیرکاران محترم به اموری توجه داشته باشند. که یکی از موارد، برخورد مناسب و در حیطه شرعی با خانم هاست و همچنین و از آن جا که وقتی خانمی برای تعمیر خودرو خود به تعمیرگاه مراجعه می کند، ممکن است مدتی را لازم باشد در تعمیرگاه منتظر بماند و از سویی چون تعمیرگاه ها معمولا محیطی پر رفت و آمد است؛ شایسته است مکانی مناسب برای نشستن بانوان در تعمیرگاه در نظر گرفته شود.

فصل سوم: مسائل مربوط به تعمیرگاه

اشاره

برای راه اندازی و شروع هر کار، باید لوازم آن کار فراهم شود. داشتن محیط فیزیکی به عنوان "تعمیرگاه" با امکانات خاص خود، از لوازم شغل تعمیرکاری خودرو است. تعمیرگاه می تواند ملک شخصی تعمیرکار باشد که آن را خریداری کرده و یا اینکه آن را از کسی اجاره کرده که در این صورت باید قرارداد اجاره به صورت صحیح و با رعایت احکام و مقررات اجاره منعقد شده باشد. برای دانستن احکام اجاره لازم است هرکس به رساله مرجع تقلید خود مراجعه کند.

از نظر قانونی اتحادیه تعمیرکاران خودرو شرایطی برای تعمیرگاه ذکر کرده اند؛ از جمله داشتن پاچال. تعمیرکاران محترم ضروری است

ص: ۹۱

احکام و قوانین مربوط به تعمیرگاه را بدانند و به آن عمل کنند.

در ادامه ما به چند نکته مهم در مورد تعمیرگاه اشاره می کنیم:

۱.عدم ایجاد مزاحمت برای همسایگان و عابرین

شغل تعمیر خودرو از جمله مشاغلی است که به دلیل ویژگی هایی که دارد، حساسیت بیشتری نسبت به مراعات حقوق دیگران در آن باید لحاظ شود. به همین دلیل در قوانین اعطای مجوز و پروانه کسب، شرایطی برای محل تعمیرگاه ذکر شده؛ از جمله این که تعمیرگاه خارج از محدوده شهر باشد تا مزاحمتی از جهت آلودگی صوتی برای مردم و همسایه های تعمیرگاه ایجاد نشود؛ اما برخی تعمیرگاه ها به دلیل گسترش شهرها در محدوده شهر قرار گرفته اند که لازم است نسبت به عدم مزاحمت برای مردم دقت بیشتری داشته باشند؛ از جمله توجه به حقوق همسایگان، عدم پارک ماشین در مسیر راه و در منازل و همچنین عدم سروصدا در زمان های استراحت مردم و...

گاهی اوقات مشاهده می شود که بعضی تعمیرکاران با بی توجهی و با سد کردن پیاده رو یا خیابان مشغول تعمیر خودرو می شود و حتی خیابان را جزئی از مغازه خود

ص: ۹۲

می دانند! توجه به این مسئله بسیار مهم است که ما حق تصرف و تعرض به مکان هایی را که متعلق به دیگران است، نداریم.

اصولاً هیچ کسی اجازه نمی دهد دیگری و بدون اجازه او در مغازه اش که ملک اوست، تصرف کند؛ مثلا در ورودی مغازه اش، بساط پهن کرده و مشغول کسب و کار شود، و این کار را تصرف در مال خود می داند؛ ولی مایه شگفتی است که چگونه بعضی حاضر می شوند راه عبور مردم را که به هزاران نفر متعلق است، به خاطر منافعشان سد کنند! سد کردن راه مردم برای تعمیرخودرو کار حرامی است.(۱) که حرمت آن را باید در مقوله حق الناس جست وجو کرد. این کار موجب ضمان هم می شود. در این زمینه به روایت زیر توجه فرمایید:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند:

مَنْ أَضَرَّ بِشَیْ ءٍ مِنْ طَرِیقِ الْمُسْلِمِینَ فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ؛(۲) هرکس به راه مسلمانان آسیب رساند ضامن است.

۲.نظافت و آراستگی محل کار

طبیعت انسان از کثیفی و آلودگی بیزار و انسان ذاتا به

۱- استفتا از آیت الله مکارم، ۲۹/۲/۹۵.

۲- الکافی ، ج ۷، ص ۳۵۰.

پاکیزکی علاقه منـد است. دین اسـلام به پاکیزگی اهمیت ویژه ای می دهد؛ چنان که پیامبر اسـلام در روایتی، نظافت را جزئی از ایمان دانسته اند.(۱) اگر چه رعـایت نظافت در تعمیرگاه خودرو، با توجه به نوع کار و کثیفی های طبیعی ناشـی از روغن و ... قدری مشکل است؛ در نوع خود بسیار مهم است و باید به نظافت محیط کار اهمیت داد؛ چراکه این امر هم از لحاظ روحی و روانی برای افراد مشـغول در تعمیرگـاه موثر است و هم برای مشتری. وقتی مشتری ملاحظه کنـد که مغـازه اگرچه تعمیرگاه خودرو است؛ نظـافت محیـط تا حـد امکان حفظ شـده، رغبت بیشتری پیـدا می کنـد. تا وسـیله نقلیه خود را جهت تعمیر به این تعمیرگاه تحویل دهد.

بعضـی تعمیرکاران محترم به این امر توجه ویژه ای دارنـد، یعنی هم به نظافت تعمیرگاه خود توجه می کنند و هم به آراسـتگی آن. به عنوان مثال: کلیه وسایل و تجهیزات مورد اسـتفاده در تعمیرگاه در محل مناسبی قرار دارد که برای این کار تابلو ابزار را در تعمیرگاه خود تعبیه می کننـد، این کار به آراسـتگی تعمیرگاه بسـیار کمک می کنـد. در نظافت هم نکات زیر بسـیار موثر است:

۱- بحارالانوار، ج ۵۹، ص ۲۹۱.

۱. کف تعمیرگاه باید بدون حفره و چاله بوده و قابل شست وشو، دارای شیب مناسب و عاری از چربی و روغن باشد.

۲. بدنه و دیوار های تعمیرگاه کاشی کاری منظم و تمیز باشد.

۳. بدنه چاله سرویس باید از مصالحی ساخته شود که به آسانی قابل شست وشو و نظافت باشد.

۴. کف چاله سرویس باید دارای کفشوی و دریچه تخلیه فاضلاب باشد.

۳.ایمن کردن تعمیرگاه

اشاره

"ایمنی" همواره یکی از مهم ترین مؤلفه هایی که در ارتباط انسان با حرفه هاییچون پزشکی و صنعت تعریف می شود. و شاید بتوان گفت کلمه "ایمنی" یکی از پرکاربردترین کلمات در این زمینه هاست. "ایمنی" عبارت است از شرایط و اصولی که انسان ها و دارایی های آنان را از مواردی که زیان بخش و سلامتی آنان را به خطر می اندازد؛ حفظ می کند.(۱)

تعمیرگاه خودرو زمانی ایمن انگاشته می شوند که احتمال خطر مرگ، مجروح شدن و یا ابتلا به بیماری برای

۱- ویکی پدیا،ایمنی www.wikipedia.org

کسانی را که در معرض آن ها هستند و یا با آن دستگاه کار می کنند در حد قابل قبولی به درجه پایین برساند. البته باید به موارد دیگری همچون آسیب به محیط زیست و آسیب به دستگاه اشاره کرد.

تعمیرکار خودرو برای ایمنی بیشتر در شغل خود ضروری است اموری را مورد توجه قرار داده و رعایت کند. این موارد در آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیرگاه های وسایط نقلیه که توسط وزارت کار و امور اجتماعی در سال ۱۳۸۷ ابلاغ گردیده، ذکر شده است. قابل ذکر است که به این موارد نباید به صورت دستوری نگریسته شود، بلکه موارد ایمنی قبل از این که قانون باشد یک ضرورت است که سود آن به خود تعمیرکاران می رسد.

در ادامه به برخی از موارد مهم آیین نامه(۱) اشاره می کنیم:

۱. در محل تعمیرگاه باید فضای کافی برای توقف خودروها وجود داشته باشد.

۲. در اطراف محل توقف خودرو باید فضای کافی برای تردد کارگران و عملیات وجود داشته باشد.

۳. ورود افراد متفرقه به محوطه کار تعمیرگاه صرفاً با اجازه مدیر تعمیرگاه یا نماینده او مجاز است.

۱- وزارت تعاون، کار، و تامین اجتماعی http://www.mcls.gov.ir

۴. تعمیرگاه ها باید به وسایل اعلام و اطفای حریق مناسب مجهز باشد

۵. در محل شست وشوی قطعات خودرو تعبیه سطل های شن به منظور اطفای حریق الزامی است.

۶. کف تعمیرگاه باید به گونه ای باشد که تحمل وزن دستگاه ها و ماشین آلات موجود و همچنین لرزش های ناشی از آنها را داشته باشد.

۷. سقف کارگاه باید متناسب با نوع خودرو و تجهیزات نصب شده در آن باشد.

۸. انجام همزمان عملیات مختلف تعمیراتی بر روی یک خودرو ممنوع است.

۹. انجام کلیه عملیات تعمیر، تنظیم و آزمایش قطعات خودرو، صرفاً توسط افراد ماهر و با رعایت نکات ایمنی مجاز است.

۱. مسیر تردد، محل های توقف، نصب تجهیزات و حضور مشتریان و یا افراد متفرقه می باید با خطوطی مشخص از یکدیگر مجزا گردد.

۱۱. استفاده از هوای فشرده برای نظافت قطعات خودرو، ابزار و سطوح کار و لباس کار ممنوع است.

۱۲. اعمال نا ایمن، غیر مرتبط با کار، خودسرانه و شوخی

ص: ۹۷

در کارگاه ممنوع است.

۱۳. تعمیرکاران سیستم های گازسوز، باید علاوه بر تجهیز به وسایل حفاظت فردی مناسب از دستکش های ضد برودت نیز استفاده نمایند.

مقررات اختصاصی

الف) مکانیکی

۱. ابزار کار، تجهیزات و روش کار باید متناسب با نوع کار بوده و استفاده از ابزارآلات مستعمل، فرسوده ، شکسته و معیوب ممنوع می باشد.

۲. برای جابه جایی و انتقال موتور ماشین، گیربکس و سایر قطعات حجیم و سنگین باید از وسایل مکانیکی مناسب استفاده شود.

۳. پس از بلند کردن خودرو مورد تعمیر توسط جک، جرثقیل، بالابر و قبل از شروع، استفاده از خرک فلزی برای تثبیت کامل خودرو الزامی است.

۴. به کاربردن هرگونه قطعات اضافی برای افزایش ارتفاع جک و خرک ها برای بالابردن خودرو ممنوع است.

۵. دستگاه های جک ستونی باید دارای تجهیزاتی باشند که ضمن تثبیت صفحه جک در ارتفاع مناسب از سقوط ناخواسته آن جلوگیری به عمل آورد.

ص: ۹۸

۶. میزان بـار قرار گرفته بر روی جـک بایـد متنـاسب بـا توان جـک بوده و دارای سیسـتمی باشـد که در صورت اضـافه بار، از عملکرد دستگاه ممانعت به عمل آورد.

۷. فقط تعمیرکاری که در حال تعمیر خودرو می باشد، حق حضور در زیر جک سـتونی را دارد و تردد و تجمع سایر کارگران در زیر جک ممنوع است.

۸. در هنگام استفاده از جک های ستونی قرار گرفتن شخص بر روی جک و یا داخل خودرو ممنوع است.

۹. انواع جک های بالابر خودرو باید به گونه ای طراحی شود که خودرو را به صورت یکنواخت بالا و پایین ببرد.

۱۰. قبل از پایین آوردن صفحه جک باید از عدم حضور افراد در زیر جک مطمئن گردید.

۱۱. کپسول حـاوی گـاز کولر بـایستی در محلی نگهـداری شود که از حرارت، تابش مسـتقیم نور خورشـید، رطوبت، ضـربه و فشار محافظت گردد.

۱۲. قبل از جدا کردن و یا تعمیر لوله های سوخت بایستی سوخت داخل لوله کاملاً تخلیه گردد.

۱۳. کلیه عملیات تعمیراتی بر روی مخازن سوخت گاز بایستی پس از تخلیه کامل گاز مخزن صورت پذیرد.

ب) چاله سرویس

۱. روشنایی داخل چاله سرویس باید از نوع ثابت بوده، به نحوی که کارگر از دید کافی برخوردار باشد.

۲. نصب آستانه در اطراف دهانه چاله سرویس به منظور جلوگیری از سقوط خودرو به داخل چاله سرویس الزامی است.

۳. قراردادن مواد قابل اشتعال و انفجار در داخل چاله سرویس ممنوع است.

۴. محل قرارگیری کمپرسور هوا باید مجزا از چاله سرویس باشد.

۵. ابعاد چاله سرویس باید طوری طراحی شود که کارگر در زمان ورود و خروج یا حرکت در زیر خودرو با بدنه آن برخورد نکند.

۶. دهانه چاله سرویس باید مجهز به درپوش مناسب باشد.

۷. نصب آینه برای جلوگیری از انحراف خودرو در جلو چاله سرویس الزامی است.

۸. مخزن تخلیه روغن باید دارای شیر تخلیه و لوله انتقال روغن سوخته باشد.

ج) باطری سازی

اشاره

۱. در کارگاه باطری سازی هنگام آماده سازی مایع باطری باید اسید به آب و به صورت قطره ای افزوده گردد.

۲. در کارگاه باطری سازی جهت تهیه آب باطری می بایست تهویه موضعی مناسب در نظر گرفته شود.

۳. بایـد هنگـام جـداکردن باطری به منظور جلوگیری از انفجار ناشـی از تجمع گاز و خطرات ناشـی از آن، ابتـدا قطب منفی و سپس قطب مثبت جداگردد. ضمناً هنگام نصب نیز ابتدا قطب مثبت و سپس منفی متصل گردد.

۴. ظروف نگهـداری و انتقال اسیدها باید به در مقابل خوردگی مقاوم و در مقابل ضـربات وارده از اسـتحکام کافی برخوردار بوده و دارای برچسب مشخصات باشد.

۵. ایجاد جرقه و یا شعله در مجاورت باطری به دلیل وجود گازهای قابل اشتعال و انفجار ممنوع است.

۶. آزمایش میزان شارژ باطری از طریق برقراری اتصال کوتاه قطب های مثبت و منفی آن ممنوع است.

سایر مقررات

۷. روشن گذاشتن موتورهای احتراقی در محیط های بسته تحت هر عنوان ممنوع است.

ص: ۱۰۱

۸. استعمال دخانیات، افروختن آتش و شعله باز به عنوان گرمایش و همچنین استفاده از بخاری های غیر استاندارد در داخل کارگاه ممنوع است.

۹. ظروف بنزین، روغن و دیگر مواد قابل اشتعال باید در مکانی نگهداری شوند که از حرارت، شعله، جرقه و ضربه محفوظ باشند.

۱۰. ظروف نگهداری مواد قابل اشتعال باید در بسته و مستحکم بوده و در برابر حرارت، شکستن و یا سوراخ شدن مقاوم باشد.

۱۱. استفاده از مواد قابل اشتعال جهت شست وشوی قطعات خودرو، اعضای بدن، لباس کار و کف و دیواره کارگاه ممنوع می باشد.

۱۲. بدنه کلیه وسایل و تجهیزات فلزی و همچنین تاسیسات الکتریکی باید به سیستم اتصال به زمین موثر تجهیز شود.

۱۳. در زمان انجام عملیات جوشکاری، صافکاری، نقاشی و مکانیکی بایستی نسبت به جداکردن بست های باطری اقدام نمود.

۱۴. جوشکاری باک و مخازن مواد قابل اشتعال و انفجار بدون رعایت اصول ایمنی جوشکاری ممنوع است.

ص: ۱۰۲

۱۵. استفاده از تنگ یا گیره برای اتصال شیرآلات کپسول ها تحت هر شرایطی ممنوع است.

۱۶. برای شاسی کشی خودرو بایستی از تجهیزات ایمن و متناسب با نوع کار استفاده نمود.

۱۷. دستگاه های شاسی کش قلاب دار باید مجهز به شیطانک باشد.

۱۸. اتاق رنگ بایستی مجهز به پرده آب و تهویه موضعی باشد، به نحوی که ذرات رنگ در محیط پراکنده نشود.

۱۹. کارگاه رویه دوزی بایستی دارای تهویه موثر برای خروج بخارات و گازها بوده و استفاده از بنزین و دیگر مواد قابل اشتعال به عنوان رقیق کننده چسب ممنوع است.

۲۰. شیلنگ های انتقال آب در کارواش ها باید از نوع فشار قوی باشد.

۲۱. بست و کلیه متعلقات شیلنگ های آب تحت فشار بایستی متناسب با نوع کار و فشار آب باشد.

۴.فراهم کردن امکانات برای مشتریان

یکی از ویژگی های صنف تعمیرکار خودرو این است که مشتری برای تعمیر خودرو خود غالبا ساعاتی را در تعمیرگاه

مجبور است حضور داشته باشد. به همین فراهم آوردن امکانات رفاهی برای حضور آنان، میزان رضایتمندی آنها را تا حد قابل توجهی افزایش می دهد به همین دلیل، برخی تعمیرگاه های مجهز در سطح دنیا به این نکته توجه ویژه ای دارند.

این که در تعمیرگاه مکان مناسب و تمیزی برای نشستن مشتریان فراهم باشد تا مشتری این مدت را به راحتی در آن استراحت کند امری معقول و گویای سلیقه خوب صاحب تعمیرگاه است. حتی بعضی تعمیرگاه ها در تعمیرگاه خود با تهیه کتاب و قرارد دادن ان در قفسه ای مخصوص شرایطی را فراهم می کنند تا مشتری از فرصتی که عملاً کار خاصی ندارد و منتظر تحویل خودرو خود است، استفاده کند که واقعا کار مناسبی است. کتاب های جذاب و کوتاه مخصوصا کتاب های داستان، مذهبی و اعلانات عمومی، بسیار مؤثر است. همچنین برخی تعمیزگاه ها با قراردادن تلویزیون لحظات حضور مشتری را پر می کنند.

داشتن امکانات دیگر همچون سرویس بهداشتی و همچنین وجود مکان مناسبی برای ادای نماز جهت استفاده مشتریان و نیز استفاده افرادی که در تعمیرگاه کار می کنند، از جمله بایسته های بسیار پسندیده مکان های

ص: ۱۰۴

تعمیر خودرو است.

بعضـی گمان می کنند برای تامین این موارد هزینه زیادی باید صـرف شود؛ در حالی که این گونه نیست و می توان با صـرف هزینه کم برخی از این امکانات را تهیه کرد. بی تردیـد قرار دادن یک فرش یا چند صـندلی تمیز برای نشسـتن مشتریان، هزینه چندانی ندارد؛ ضـمن این که از نظر روانی، به دلیل این که مشتری احساس شخصـیت می کند، اثر مثبتی بر نگاه مشتری به آن تعمیرگاه دارد و در واقع این اقدام زمینه جذب مشتری بیش تر را به آن تعمیرگاه فراهم می سازد.

ص: ۱۰۵

فصل چهارم: بایسته های فروش لوازم یدکی

اشاره

از آن جایی که برخی تعمیر کاران خودرو، در مغازه خود لوازم یدکی ماشین را هم می فروشند؛ لازم است که دستورات شرعی خرید و فروش و معامله را رعایت کنند. در ادامه به صورت مختصر، برخی مسائل را که مورد ابتلای ایشان است، ذکر می کنیم. برای آگاهی بیشتر لازم است هر شخص به رساله مرجع تقلید خود بخش احکام معاملات مراجعه کند.

یادگیری احکام معامله

اشاره

طبق نظر همه مراجع عظام تقلید، مسائلی که انسان

ص: ۱۰۷

غالباً به آنها احتیاج دارد؛ واجب است یاد بگیرد.(۱) پس فروشنده لوازم یدکی لازم است از احکام معامله و خرید و فروش لوازم یدکی آگاه باشد. دلیل این ضرورت، لزوم رعایت انصاف و پرهیز از غلتیدن در ربا، گران فروشی و سایر مشخصه های حق الناس است.

محرمات فروش لوازم یدکی

اشاره

به طور کلی در معامله، فریب دادن مشتری جزء محرمات آن به حساب می آید و این نکته در خرید و فروش لوازم یدکی به چندگونه تحقق می یابد که ذیلاً به مواردی از آن به صورت مختصر اشاره می کنیم:

قرار دادن اجناس خراب یا معیوب در کارتن ها

از جمله مواردی که درخرید و فروش حرام است "غش در معامله" است که بی تردید یکی از پیامد های آن کم شدن برکت رزق انسان است. پیامبر اسلام(صل الله علیه وآله وسلم) در نکوهش غش در معامله فرمودند:

از ما نیست کسی که در معامله با مسلمانان غش کند؛ خداوند برکت روزیِ او را می برد و راه معاش او را می بندد و او را به خودش واگذار می کند.(۲)

ص: ۱۰۸

۱- توضیح المسائل (مراجع)، ج ۱، ص ۲۴.

۲- همان، ج ۲، ص ۲۰۰.

در تعریف غش در معامله آمده است: "غش"، یعنی فریب دادن مشتری و این که فروشنده عیبی را که در کالا وجود دارد، از مشتری مخفی کند؛ به نحوی که اگر مشتری آن عیب را می دانست، حاضر نبود جنس را به این قیمت از او بخرد.(۱)

در فروش لوازم یدکی، غش در معامله مصادیقی دارد که به آن اشاره می کنیم:

الف) مخلوط کردن جنس خوب با جنس بد یا چیز دیگر؛ مثل قرار دادن اجناس خراب یا معیوب در یک کارتن.

ب) نمایاندن جنس بر خلاف واقع؛ مثل عوض کردن مارک و شرکت آن و جلوه دادن نیکوی اجناس، در صورتی که واقع اجناس این گونه نباشد. برخی از فروشندگان لوازم یدکی از اجناس نامرغوب را به جای لوازم باکیفیت و یا اجناسی را با مارک های واقعاً غیر معتبر به نام اجناس با مارک معتبر می فروشند که در این صورت، بی تردید خریدار متضرر می گردد.

ج) جنس را به صورت دیگر وانمود کردن؛ مثلا فروش لوازم یدکی با عناوین معتبر در صورتی که غیر معتبر باشد.

د) فروش کالای معیوب و مخفی نگه داشتن عیب آن

۱- معجم المصطلحات و الألفاظ الفقهیه، ج ۳، ص ۱۵.

اجناس و فروختن کالای معیوب به اسم سالم؛ مثلا جنسی را که کیفیت پایین تری دارد، به قیمت جنس با کیفیت بفروشد.(۱)

نکته: طبق نظر اکثر مراجع عظام تقلید، مشتری که در معامله نسبت به او غش شده و فریب خورده و مورد ضرر و زیان قرار گرفته باشد، می تواند معامله را به هم بزند و یا ما به التفاوت را از فروشنده پس بگیرد.(۲)

در روایتی آمده است روزی آرد فروشی نزد امام صادق(علیه السلام) آمد آن حضرت به وی فرمود:

بپرهیز از غش و فریب دادن! هرکس مردم را فریب دهد قطعا در مال خودش فریب خواهد خورد و اگر مالی نداشته باشد، در خانواده اش فریب می خورد.(۳)

فروش لوازم یدکی سرقتی

یکی از محرمات، "خرید و فروش اجناس سرقتی و غصبی" است. اگر خریدار یا فروشنده، به دزدی بودن جنس علم داشته باشند معامله باطل است و هیچ کدام نمی تواند در آن تصرف کند و اگر کسی آن را بخرد، باید

ص: ۱۱۰

۱- این تقسیم بندی در قسمت فتوای آیت الله سیستانی در توضیح المسائل (مراجع) ج ۲ ص ۲۰۰ آمده.

۲- همان ص ۲۴۲

۳- کافی دارالحدیث، ج ۱۰، ص ۴۶.

آن را به صاحب اصلی اش برگرداند و اگر صاحب اصلی اش را نمی شناسد، باید به دستور حاکم شرع عمل کند.(۱)

امام صادق(علیه السلام) فرمودند:

کسی که به سرقتی بودن مالی علم دارد و آن را خریداری کند، در ننگ و گناه آن شریک است.(۲)

س: اگر کسی بعد از خرید جنسی به دزدی بودن آن شک کرد، چه حکمی دارد؟ و آیا لازم است تحقیق کند که دزدی است یا نه؟

ج: تا زمانی که یقین به دزدی بودن ندارید، خرید و فروش مانعی ندارد(۳)و اگر فروشنده فرد بی مبالاتی نباشد، تحقیق لازم نیست.(۴)

فروش لوازم یدکی قاچاق

"قاچاق کالا" و خرید و فروش آن همواره یکی از عوامل مهم در ضربه به اقتصاد کشور است. لوازم یدکی خودرو نیز می تواند جزء اجناس قاچاق قرار گیرد و حکم شرعی کالای قاچاق در مورد اجناس خودرو و لوازم یدکی هم جریان دارد.

۱- توضیح المسائل (مراجع)، ج ۲، ص ۲۱۰.
۲- اصول کافی دارالحدیث، ج۱۰، ص ۲۶۸.
۳- استفتا از مقام معظم رهبری، ۱۲ / ۳ / ۹۵ و آیت الله سیستانی، ۱۱ / ۳ / ۹۵.
۴- استفتا از آیت الله مکارم، ۱۵/۱/۹۵.

س: حکم کلی قاچاق کالا چیست؟

ج: هرچیزی را که قانون قاچاق دانسته، خرید و فروش آن از نظر شرعی حرام است و استفاده از آن جایز نیست. به طور کلی کالای قاچاق به دو دسته تقسیم می شود: یک وقت هم اصل آن کالا ممنوع قانونی بوده و هم از نظر شرعی حرام است؛ اما یک وقت آن کالا ممنوع شرعی یا قانونی نیست؛ ولی تشریفات گمرکی برای ورود آن طی نشده است و کسی جنس قاچاق می آورد. در این جا خرید کالایی که بدانیم قاچاق است و کار ما کمک به قاچاقچی و قانون شکن می شود؛ اشکال دارد. اما اگر این کار کمک به او نباشد و اصل این کالا هم ممنوع شرعی یا قانونی نباشد؛ خرید و فروشش اشکالی ندارد.

س: در صورتی که شک داریم کالایی را که می فروشند قاچاق است یا نه؛ خرید و فروشش چه حکمی دارد؟

ج: خرید و فروش کالایی که شک دارید قاچاق هست یا نه، اشکال ندارد.(۱) و در صورتی که دولت از خرید و فروش این اجناس در بازار ممانعتی به عمل نمی آورد، مانعی ندارد؛(۲) ولی اگر بر خلاف قوانین باشد، ایشان اجازه نمی دهند.(۳)

ص: ۱۱۲

۱- استفتا از مقام معظم رهبری، ۱۳ / ۳ / ۹۵.

۲- استفتا از آیت الله مکارم، ۱۳ / ۳ / ۹۵.

۳- استفتا از آیت الله سیستانی، ۱۱ / ۳ / ۹۵.

فروش اجناس جامانده از مشتری(دست دوم)

یکی از مسائلی که برای فروشندگان لوازم یدکی، مخصوصا کسانی که در تعمیرگاه خود لوازم یدکی ماشین را نیز می فروشند، پیش می آید؛ این است که گاهی از اوقات بعضی وسائل از مشتری به جا می ماند و صاحبان وسیله دیگر به آن تعمیرگاه مراجعه نمی کنند؛ در حالی که آن وسائل دارای ارزش مالی هستند. سؤال مشخص آن است که تکلیف صاحب تعمیرگاه در برابر این وسایل چیست؟ در این زمینه به سؤال و جواب ذیل عنایت فرمایید:

س: حکم اجناس دیگران که از مدّت ها پیش جهت تعمیر در نزد تعمیرکار می باشد و برای تحویل گرفتن آن هیچ اقدامی نشده است، چیست؛ آیا می توان آن وسائل را فروخت؟

ج: چنانچه صاحبانش را می شناسد، باید به آنها برگرداند و اگر نمی شناسد، باید تحقیق کند؛ هرگاه از پیدا کردن صاحبانش مأیوس گردد، می تواند آن را بفروشد و قیمت آن را به فقیر بدهد.(۱)

جلب اعتماد برای حیله گری

بعضی از فروشندگان برای این که اعتماد مشتری را

۱- استفتائات جدید (مکارم)، ج ۲، ص ۴۰۵.

جلب کنند، یک جنس کوچک و دارای مصرف فراوان که همه جا قیمتش ثابت است به قیمتی زیر نرخ معمول فروشگاه ها می فروشند تا مشتری گمان کند که این فروشگاه تمام اجناسش را منصفانه می فروشند؛ ولی فروشنده بعد از جلب اعتماد مشتری، دیگر اجناس یا برخی اقلام را با قیمتی بسیار بالاتر از معمول به مشتری می فروشد. این کار اگر باعث ضرر مشتری گردد و قیمت جنس دوم اگر بر خلاف مقررات باشد و بیش از اندازه سود تعیین شده بفروشد، مصداق گران فروشی است.(۱)

مشورت نادرست

اگر فروشنده به مشتری مشورت غلط بدهد؛ مثلاً با دروغ به او بگوید که این جنس قابل تعمیر نیست تا مشتری، خود را به خرید جنس نو مجبور ببیند. و آن جنس را از او بخرد؛ این نیز از موارد فریب دادن مشتری است که بی تردید عملی حرام است.

پیامبر اکرم (صلّی الله علیه و آله) در مذمت فریب دادن مسلمانان فرمودند:

کسی که مسلمانی را در خرید و فروش فریب دهد، از ما نیست و در روز قیامت با یهود محشور می شود؛ زیرا

۱- استفتا از آیت الله مکارم، ۱۴/۱/۹۵.

بدون تردید کسی که مردم را فریب دهد، مسلمان نیست.(۱)

پس دادن لوازم یدکی (برهم زدن معامله) بعد از فروش

اشاره

در اصطلاح فقهی حق به هم زدن معامله را «خیار فسخ» گویند؛ خریدار و فروشنده هر کالا؛ از جمله فروشنده و خریدار لوازم یدکی در چند مورد می توانند معامله را فسخ کنند:

متضرر شدن (خیار غبن)

اگر یکی از دو طرف معامله کالا ـ را به کمتر از ثمن(قیمت جنس) بفروشد یا به بیشتر از آن بخرد و قیمت را نداند؛ در این صورت مغبون (آن که ضرر کرده است)، حق فسخ معامله دارد(۲) که به آن "خیار غبن" می گویند.

نکته: اگر خریدار قیمت جنس را نداند، یا در موقع معامله غفلت کند و جنس را از قیمت معمولی آن گران تر بخرد؛ چنانچه به قدری گران خریده که مردم او را مغبون می دانند و به کمی و زیادی آن اهمّیت می دهند؛ می توانند معامله را به هم بزنند.(۳)

۱- ثواب الأعمال و عقاب الأعمال (ترجمه بندرریگی)، ص۶۰۷.

۲- تحریر الوسیله (ترجمه)، ج ۲، ص ۳۹۷.

۳- توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۲۴۱.

معیوب بودن قطعه

هرگاه کالای فروخته شده معیوب باشد، خریدار خیار عیب دارد؛ یعنی می تواند معامله را به هم بزند؛(۱) مثلا مشتری لوازم یدکی را خریده است و بعد متوجه می شود که این کالا معیوب بوده است

نکته: مواردی که نمی توان معامله را بر هم زد:

در چهار صورت اگر خریدار بفهمد مال عیبی دارد، نمی تواند معامله را به هم بزند یا تفاوت قیمت بگیرد:

۱. آن که موقع خریدن، عیب مال را بداند؛

۲. به عیب مال راضی شود؛

۳. در وقت معامله بگوید: "اگر مال عیبی نیز داشته باشد، پس نمی دهم و تفاوت قیمت هم نمی گیرم"؛

۴. فروشنده در وقت معامله بگوید: "این مال را با هر عیبی که دارد می فروشم"؛ ولی اگر عیبی را معین کند و بگوید: مال را با این عیب می فروشم و معلوم شود عیب دیگری هم دارد؛ خریدار می تواند برای عیبی که فروشنده معین نکرده؛ مال را پس دهد یا تفاوت بگیرد.(۲)

۱- همان، ص ۲۳۸.

۲- همان، ص ۲۴۶.

معلوم شدن عیب قطعه بعد از بستن روی ماشین

س: لوازم یدکی ماشین اگر عیبی داشته باشند (معمولا) بعد از خرید و بستن روی خودرو آن عیب معلوم می شود. آیا در این فرض، مشتری "خیار عیب" دارد یا این تصرف (بستن روی خودرو) مانع خیار است؟

ج: اگر عیب به گونه ای است که بدون بستن روی ماشین معلوم نمی شود؛ مشتری خیار عیب دارد و چنین تصرفی مانع از خیار عیب نیست.(۱)

انصاف در سود (مقدارسود حلال)

یکی از عواملی که باعث افزایش برکت در کسب انسان می شود؛ رعایت "انصاف" است؛ یعنی فروشنده لوازم یدکی باید جنس را به مقدار سود معین بفروشد و بیش از حد قانونی و عقلی، قیمت را افزایش ندهد.

از نظر فقهی، سود گرفتن در فروش کالا، در صورتی که دولت اسلامی نرخ خاصی را تعیین کرده (مثلا ۱۱ درصد بالاتر نسبت به قیمت خرید) باید به همان شکل عمل شود؛ در غیر این صورت؛ تا زمانی که افزایش قیمت به حد اجحاف و ظلم نرسد؛ بلااشکال است و این، البته به توافق

۱- استفتا از مقام معظم رهبری؛ آیت الله مکارم و آیت الله سیستانی، ۲۸/۲/۹۵.

و رضایت طرفین بستگی دارد، ولی فروش کالا بیش از حد متعارفی که مقررات معلوم کرده است؛ گران فروشی است.

همچنین اگر فروشنده هنگام فروش به مشتری دروغ بگوید و او را فریب دهد؛ مثلا به دروغ بگوید؛ سود این جنس برای من از ۵ هزار تومان بیشتر نیست و با این کلام او را فریب دهد، مرتکب کار حرام شده است.

ضمانت پس از فروش(گارانتی)

اشاره

"گارانتی" یا "ضمانت نامه" به این معناست که شخص یا شرکت ارائه دهنده خدمات، در مقابل محصول خود متعهد می شود در صورت نقض ادعای خود (مبنی بر سالم ماندن وسیله تا مدت معین) به تعمیر یا تعویض کالا یا پرداخت مبلغی تا زمان مشخص حاضر خواهد شد(۱)

س: اگر در معامله، فقط تضمین (گارانتی) تعمیر و تعویض وجود داشته باشد و مشتری پس از معامله عیبی در کالا دید، آیا مشتری حق فسخ(برهم زدن) معامله را دارد؟

ج: شرط ضمنی معامله سالم بودن کالاست؛ یعنی معامله بر اساس صحت کالا منعقد می شود و گارانتی، یعنی اگر کالا در مدت زمان معینی که در ضمانت

۱- ویکی پدیا، ضمانت نامه.

نامه قید شده یا فروشنده تعهد کرده دچار نقص یا ایرادی شد؛ توسط شرکت مربوطه تعویض یا تعمیر شود.

بنابراین اگر کالا از اول معیوب بوده؛ خریدار حق فسخ دارد.(۱)

از آن جا که لوازم یـدکی خودرو، بعـد از تعبیه روی ماشـین، اگر عیبی داشـته باشـد، نمایان می شود؛ چنانچه معلوم شود کالا معیوب بوده چه جنس گارانتی داشـته باشـد و چه نداشـته باشـد؛ فروشـنده بایـد بپذیرد؛ زیرا فروشـنده جنس را به عنوان جنس سـالم فروخته و مشتری مبلغ را بابت جنس سالم پرداخت کرده است. البته در این موارد معمولا بین تعمیرکار و فروشـنده لوازم یـدکی اختلافی ایجاد می شود؛ به این صورت که تعمیرکـار مـدعی می شود عیب از قطعه است و مشـتری وقـتی به فروشـنده لوازم یـدکی مراجعه می کند به او گفته می شود عیب از نحوه بسـتن جنس توسط تعمیرکار بر روی خودرو بوده است. در این موارد، اگر معلوم شود عیب جنس از کـدام طرف (فروشـنده کالاـ یا تعمیرکار خودرو) بوده است، وی بایـد هزینه رفع عیب را بپذیرد.

۱- استفتا از آیت الله مکارم، و آیت الله صافی، ۲۷ / ۲ /۹۵.

پرداخت درصدی از سود حاصله از فروش اجناس به تعمیرکاران(پورسانت)

س: کاسبی هستم که نزدیک بیست سال به فروشندگی قطعات یدکی اتومبیل اشتغال دارم؛ امّا به جهت عدم پرداخت پورسانت به تعمیرکاران دچار مشکلات مالی عدیده ای شده ام. از حضرت عالی استدعا دارم نظر مبارک خود را در مورد پرداخت درصدی از سود حاصله از فروش اجناس به تعمیرکاران اعلام بفرمایید (قابل ذکر است که قریب به اتّفاق فروشندگان و مصرف کنندگان، اعمّ از تعمیرکاران و ناظران خرید شرکت ها، سازمان ها و ادارات، قرارداد از قبل تعیین شده ای مبنی بر تهیّه لیست و فاکتور از سوی تعمیرکار یا ناظر خرید و پرداخت مبلغی از سوی فروشنده به وی تنظیم نموده اند) این امر موجب کسادی بیش از حد و رکود در کسب حقیر شده؛ زیرا به علّت خوف از شبهه شرعی آن تاکنون ریالی به عنوان پورسانت به احدی پرداخت نکرده ام.

ج: این کار شما در صورتی صحیح است که فروشنده مقداری از منافع عادی خود را به واسطه واگذار کند؛ بی آن که چیزی بر مبلغ جنس بیفزاید؛ مثلا جنس را معمولاً با ده درصد می فروشند؛ ولی در این مورد قسمتی از ده درصد منافع را به واسطه واگذار می کنند و امّا تنظیم فاکتور دروغین

ص: ۱۲۰

با اضافه بر مبلغ، حرام است و خداوند رازق است.(۱)

فروش لوازم یدکی به صورت نسیه

اگر فروشنده لوازم یدکی خودرو، جنسی را نقد بفروشد بعد از معامله، خریدار و فروشنده می توانند جنس و پول را از یکدیگر مطالبه نموده و تحویل بگیرند که این معامله، "نقدی" است؛ ولی اگر خریدار و فروشنده معامله را صورت دهند و فروشنده جنس را همان موقع تحویل دهد؛ اما توافق کنند که پول در وقت دیگری پرداخت شود؛ به این معامله، معامله "نسیه" می گویند.

در زمینه معامله نسیه در لوازم یدکی احکامی وجود دارد که به چند مورد از آن اشاره می کنیم:

۱. در معامله نسیه باید مدت پرداخت پول کاملا معلوم باشد. پس، اگر لوازم یدکی را بفروشد و بگوید بعدا پولش را می دهم چون مدت کاملا معلوم نشده، معامله باطل است.(۲)

۲. اگر فروشنده لوازم یدکی جنسی را نسیه بفروشد، پیش از تمام شدن مدتی که قرار گذاشته اند، نمی تواند عوض آن را از خریدار مطالبه نماید؛ ولی اگر خریدار

۱- استفتائات جدید (مکارم)، ج ۱، ص ۱۷۸.

۲- توضیح المسائل (مراجع)؛ج ۲، ص ۲۳۰، مسئله ۲۱۰۵.

بمیرد و از خودش مال داشته باشد، فروشنده می تواند پیش از تمام شدن مدت، طلبی را که دارد از ورثه او مطالبه کند.(۱)

۳. اگر فروشنده لوازم یدکی جنسی را نسیه بفروشد، بعد از تمام شدن مدتی که قرار گذاشته اند، می تواند عوض آن را از خریدار مطالبه نماید؛ ولی اگر خریدار نتواند بپردازد، باید به او مهلت دهند و اگر عین مال او موجود باشد می تواند، معامله را بر هم بزند و مال خود را پس بگیرد.(۲)

۴. اگر فروشنده لوازم یدکی، به کسی که قیمت جنس را نمی داند، جنسی را نسیه بفروشد و قیمت آن را به او نگوید معامله باطل است؛ ولی اگر به کسی که قیمت نقدی جنس را می داند، نسیه بفروشد و گران تر حساب کند؛ مثلا بگوید: جنسی را که به تو نسیه می دهم ۱۰٪ از قیمتی که نقد می فروشم گران تر حساب می کنم و او قبول کند، اشکال ندارد.(۳)

۵. اگر فروشنده جنسی را که نسیه فروخته و برای گرفتن پول آن مدتی قرار داده است؛ چنانچه مثلا بعد از

۱- همان، مسئله ۲۱۰۶.

۲- همان، مسئله ۲۱۰۷.

۳- همان، مسئله ۲۱۰۸.

گذشت نصف مدت، مقداری از طلب خود را کم کند و بقیه را نقد بگیرد، اشکال ندارد.(۱)

چند توصیه

آگاهی دادن مشتری در هنگام خرید

یکی از کار های پسندیده فروشندگان و مصداقاً فروشندگان لوازم یدکی این است که مشتری را موقع خرید وسیله و از جمله لوازم یدکی راهنمایی کنند؛ مثلا اگر کالا عیبی دارد آن را با صداقت برای مشتری بیان کنند. اگر فروشنده لوازم یدکی با خیرخواهی به مشتری مشورت بدهد به دلیل این صفت، خداوند متعال هم خیر و مصلحت را برایش پیش می آورد.

خرید و فروش کالاهای تولید داخل

یکی از مواردی که شایسته است فروشنده لوازم یدکی به آن توجه داشته باشد، "حمایت از تولیدات داخلی" است و این که سعی کند اجناس مغازه اش را از تولیدات داخلی تامین نماید و علاوه بر آن به خریدار ها نیز درباره خرید اجناس داخلی مشاوره دهد و آنان را به مصرف اجناس

۱- همان، مسئله ۲۱۰۹.

داخلی تشویق کند. مقام معظم رهبری در باره لزوم مصرف اجناس داخلی فرمودند:

نمی گوییم خرید جنس خارجی حرام است؛ اما عرض می کنیم خرید جنس داخلی یک ضرورت برای مقاوم سازی اقتصاد است و بر روی همه چیز این کشور تاثیر می گذارد. باید به این نکته توجه کرد؛ این نقش همه مردم است

البته در برخی مواقع جنس ایرانی ممکن است کیفیت و ماندگاری جنس خارجی را ندارد و یا از کارایی جنس خارجی برخوردار نیست؛ در این مواقع تکلیف چیست؟

رهبر معظم انقلاب می فرمایند:

شما وقتی یک جنس داخلی را به جای جنس تولید خارجی خریداری می کنید، همین اندازه ایجاد کار و اشتغال کرده اید و هم کارگر ایرانی را وادار کرده اید به این که ابتکار خودش را به کار ببندد. جنس داخلی که مصرف شد، آن تولید کننده ابتکاراتی دارد که این ابتکارات را روز به روز افزایش خواهد داد؛ یعنی همین مصرف تولید داخلی خود یکی از راه کارهای افزایش کیفیت و ماندگاری و ارتقای کارایی اجناس داخلی است.(۱)

ص: ۱۲۴

۱- بیانات در حرم رضوی، ۱ / ۱ / ۹۳، سایت Khamenei.ir.www

کارهای پسندیده در فروش لوازم یدکی

اشاره

همان طور که انجام دادن واجبات و ترک محرمات، بر برکت رزق انسان اثر ویژه ای دارد؛ رعایت برخی کارهای پسندیده و برخی آداب نیکو و نیز مستحبات در فروش و از جمله فروش لوازم یدکی و کسب و کار، باعث جلب ثواب و برکت در رزق و روزی انسان می شود. در ذیل به برخی از این آداب اشاره می کنیم:

بردن نام خدا

سزوار است مومن هرکاری را با نام خداوند آغاز کند. فروشندگان لوازم یدکی و تعمیرکاران خودرو نیز اگر با "بسم الله" کارهای خود را آغاز کنند، این کار باعث برکت و رونق کسب و کارشان خواهد شد. امام باقر(علیه السلام) فرمودند:

سزاوار است (بسم الله) گفتن در آغاز هر کار بزرگ و کوچکی؛ زیرا به واسطه این کار برکت در در کارتان واقع می شود.(۱)

جلب رضایت الهی

انگیزه نیکو و الاهی عامل مهمی در رونق کسب و کار و از جمله آداب ارزشمند فروشندگی است. لذا برای فروشنده

ص: ۱۲۵

۱- تفسیرصافی، ج ۱، ص ۸۳.

باید تقرب به خدا و رضایت او کار کند؛ زیرا کار و تلاش در اسلام از بهترین عبادات است.

دائم با طهارت بودن

سزاوار است انسان در همه حال، خصوصا هنگام کار با طهارت (با وضو و پاکی از جنابت) باشد تا همیشه از رحمت و برکات الاهی بهره مند گردد.

قسم نخوردن

سعی کند برای وادار کردن مشتری به خرید، از سوگند خوردن بپرهیزد.

اجمال و میانه روی در طلب مال را پیشه خود سازد (به طوری که نه کوتاهی کند و نه آن که حریص باشد.)

اگر کسی در خرید و فروش پشیمان شد و به هم زدن آن را درخواست کرد، قبول کند.

در قیمت، بین خریداران یکسان عمل کند، فرقی میان کسی که چانه می زند و غیر او نگذارد، مگر این که مشتری اهل صلاح یا اهل علم و یا مستضعف باشد که در این جا مراعات آنان بافضیلت است.

در قیمت جنس سختگیری نکند.(۱)

۱- تحریر الوسیله (ترجمه)، ج ۲، ص ۳۵۷.

کارهای ناپسند و مکروهات خرید و فروش لوازم یدکی

۱. تعریف کردن از کالای خود.

۲. قسم راست خوردن برای خرید و فروش.

سوگند دروغ، حرام است؛ ولی قسم راست خوردن اگرچه حرام نیست؛ کاری ناپسند و مکروه است. امام صادق (علیه السلام) می فرماید:

لَا تَحْلِفُوا بِاللَّهِ صَادِقِینَ وَ لَا کَاذِبِینَ فَإِنَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ- وَ لا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَهً لِأَیْمانِکُم؛ (۱) هیچ گاه سوگند به خدا یاد نکنید چه راستگو باشید، چه دروغگو؛ زیرا خداوند سبحان می فرماید: "خدا را در معرض سوگندهای خود قرار ندهید".(۲)

۳. فروش در جایی واقع شود که عیب کالا در آن جا مخفی می ماند.

۴. سود گرفتن از مومن؛ مگر در صورتی که ضرورت، یا خرید آن برای تجارت باشد، یا آن که کالایی را که خریده است، بیشتر از صد درهم باشد؛ که اگر روزی روزش را از آن سود ببرد، مکروه نیست.

از کسی که وعدهٔ احسان به او داده (یعنی گفته است:

۱- الکافی، ج ۷، ص ۴۳۴.

۲- (بقره/۲۲۴).

با تو ملاحظه می کنم) سود ببرد؛ مگر در صورت ضرورت.

۵.خرید و فروش در بین الطلوعین.

۶. خرید و فروش با فرومایگان که نسبت به آنچه می گویند و آنچه برای آنها گفته می شود، باکی ندارند.

۷. در معامله مؤمن داخل شدن. (۱)

۱- تحریر الوسیله (ترجمه)، ج ۲، ص ۳۵۹.

فصل پنجم: وظایف متقابل

وظایف متقابل مردم و تعمیرکاران

۱.امربه معروف ونهی از منکر

امر به معروف و نهی از منکر، از مهم ترین واجبات دین است و یکی از اساسی ترین احکام آیین اسلام می باشد. این که افراد در برابر یکدیگر مسئولیت دارند و موظف اند در امور مادی و معنوی به یکدیگر کمک کنند و نسبت به کار

یکدیگر حساس باشند؛ بر آموزه های دینی و عقلی مبتنی است و وقتی در قالب خاص خود قرار گیرد، همان امر به معروف و نهی از منکر قلمداد می شود.

ص: ۱۲۹

این وظیفه بعهده همه افراد جامعه گذاشته شده و این که افراد، اشکالات و نیز وظایف را به یکدیگر تذکر بدهند اصلی مهم و ارزشمند است. یکی از وظایف مردم نسبت به تعمیرکاران این است که اگر اشکالی از تعمیرکار متوجه می شوند به او تذکر بدهند و اگر او در وظایفش کوتاهی می کند او را متوجه کنند. تعمیرکاران نیز باید نسبت به مشتریان خود احساس مسئولیت کرده و در موارد لزوم آنها را امر به معروف و نهی از منکر کنند. علاوه بر این، تعمیرکاران نسبت به همکاران، وظیفه امر به معروف و نهی از منکر دارند و این کار باعث رشد و تغییر نگرش مردم به این صنف می گردد. بی تردید عمل به این دستور ارزشمند اسلام، ضامن رشد و پیشرفت جامعه خواهد بود. امام باقر (علیه السلام) در این زمینه می فرمایند:

براستی امر به معروف و نهی از منکر راه انبیا است و برنامه افراد شایسته، و با امر به معروف و نهی از منکرواجبات دیگر برپا می شود و راه ها امنیت پیدا می کند و کسب و تجارت حلال می شود و حق مردم پرداخت می گردد و زمین آباد می شود.(۱)

ص: ۱۳۰

۱- «إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ سَبِیلُ الْأَنْبِیَاءِ وَ مِنْهَاجُ الصُّلَحَاءِ فَرِیضَهٌ عَظِیمَهٌ بِهَا تُقَامُ الْفَرَائِضُ وَ تَأْمَنُ الْمَذَاهِبُ وَ تَحِلُّ الْمَکَاسِبُ وَ تُرَدُّ الْمَظَالِمُ وَ تُعْمَرُ الْأَرْض» (الکافی ، ج ۵، ص۵۶.

۲.پرداخت حقوق

لحن و ادبیات برخی از مردم، زمانی که برای تعمیر خودروی خود به تعمیرگاه مراجعه می کنند، در مقایسه با وقتی که می خواهند خودرو تعمیر شده خود را تحویل بگیرند بسیار متفاوت است. در ابتدا با احترام و در خواست مؤدبانه؛ ولی آخر کار با دیدی طلبکارانه با تعمیرکار رفتار و سعی می کنند کار او را بی ارزش جلوه می دهند تا از به این طریق بتوانند درصدی کمتر از اجرت تعمیر را پرداخت کنند و یا پرداخت اجرت را به زمان دیگری موکول نمایند.

باید توجه داشت افراد با برطرف کردن درخواست و نیاز ما حق و حقوقی بر ما پیدا می کنند که لازم است تمام و کمال حق آنها پرداخت شود و رضایت شخص اجیر(تعمیرکار) باید جلب شود و اگر کسی در این امر کوتاهی کند، شرعاً مسئول است. پیامبر اسلام فرمودند:

ای علی (علیه السلام)! کسی که مزد اجیری را از او باز دارد؛ پس لعنت خدا بر او باد![(۱)]

از طرف دیگر، اصول اخلاقی اقتضا می کند بعد از این که کسی کاری برای انسان انجام داد از او قدردانی و تشکر صورت بگیرد؛ هم به صورت عملی که پرداخت اجرت

۱- من لا یحضره الفقیه (ترجمه)، ج ۶، ص ۲۹۰.

اوست هم در کلام، و طبق فرمایش گهربار امام رضا(علیه السلام):

کسی که از خلق خداوند تشکر نکند، از خداوند هم تشکر نکرده است.(۱)

۳.کراهت چانه زدن بعد از تعیین مبلغ

اصل "چانه زدن" در معاملات امری طبیعی است و در برخی جوامع نوعی "فرهنگ" در معاملات در آمـده است و تا حدودی ناپسـند و مکروه نیست و حتی در برخی روایات به آن سفارش شده است؛(۲) ولی اینکه مشتری بعد از قطعی شدن معامله و یا اتمام کار، بخواهد چانه بزند و از نرخ توافق شده کم کند، امر پسـندیده ای نیست. ابراهیم بن زیاد کرخی می گوید: برای امام صادق (علیه السّـلام) کنیزی خریدم و هنگامی که خواستم قیمت آن را بپردازم؛ گفتم از فروشنده می خواهم چیزی از مبلغ کم کند. امام مرا از این کار منع کرد و فرمود:

رسول خدا (صلّی اللّه علیه و آله) از کم کردن قیمت (و باصطلاح چانه

۱- قـال الرِّضَـا ع يَقُولُ: «مَنْ لَمْ يَشْـكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُـوقِينَ لَمْ يَشْـكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَـلَّ» (عیون أخبـار الرضـا علیه السـلام، ج ۲، ص۲۴).

۲- امام باقر علیه السـلام می فرماید:«با خریدار چانه بزن؛ زیرا آن دلپذیرتر است؛ هرچند مبلغ زیادی پرداخت کند. همانا فریب خورده در خرید و فروش، نه ستایش می گردد و نه پاداش می گیرد.» (منابع فقه شیعه ج ۲۳، ص ۲۸۱).

زدن) پس از اتمام معامله نهی فرموده است.(۱)

۴.ارزش قائل شدن برای تخصص

بعضی از افراد برای خرید اجناس خیلی راحت تر هزینه می کنند؛ چون برای آن ارزش قائل هستند؛ ولی برای کار و تخصص افراد کمتر حاضریم هزینه کنند. یکی از دغدغه های تعمیرکاران محترم و انتظارات آنان این است که مردم برای تخصص و تجربه ایشان ارزش قائل شوند. به عنوان مثال: اگر شخصی برای تعمیرخودرو خود به تعمیرگاه مراجعه کند و بعد از تعمیر، به او گفته شود این مقدار وسایل و لوازم از خودروی شما عوض شده و لازم است فلان مقدار وجه بگردازید؛ مشتری راحت تر این وجه را می پردازد تا زمانی که تعمیرکار با استفاده از تخصص چندین ساله خود قطعه ای را شخصاً تعمیر کند. در حالی که باید توجه داشت تعمیرکار برای به دست آوردن این مهارت هزینه فراوانی کرده و از جمله هزینه ها عمرش را در این کار مصرف کرده است و تجربه ای گرانبها اندوخته است.

وظایف و انتظارات متقابل تعمیرکاران و دولت

تعمیرکاری خودرو مثل شغل های دیگر، برطرف کننده

۱- من لا یحضره الفقیه (ترجمه)، ج ۴، ص ۳۱۲.

نیاز جامعه است و این صنف بخشی از نیاز خدماتی مردم را رفع می کنند و چه بسا برای این کار بسیار کمتر، از هزینه های دولتی استفاده کرده اند؛ به عنوان مثال اگر کسی بخواهد پزشک و یا متخصص در هر رشته شود با بهره مندی از هزینه های دولتی و بیت المال در مراکزی با هزینه دولت تحصیل می کند و بعد از کسب تخصص به مردم خدمت می کند که البته در قبال آن خدمت نیز هزینه دریافت می کند. ولی شغل تعمیرکاری و برخی از مشاغل دیگر خدماتی به این صورت است که عمدتا شخص با هزینه خود و صرف عمر در این رشته متخصص می شود و نقش دولت در متخصص شدن او در تعمیرکاری ناچیز است. به همین دلیل لازم است به انتظارات این صنف زحمتکش توجه شود. در ادامه به بعضی از انتظارات این قشر که به طور مستقیم با ما در میان گذاشته اند، می پردازیم:

۱. ارائه خدمات بین اصناف مختلف یکسان باشد و با همه به عدالت رفتار شود. مثلا در بعضی اصناف صدور جواز کسب محدودیت دارد؛ ولی در صنف تعمیرکاری خودرو در هر شهر به طور نامحدود مجوز کسب صادر می شود.

۲. در قوانین صنفی بین کسی که تازه وارد این صنف

ص: ۱۳۴

می شود با کسی که دادای سابقه ای طولانی در این کار است، تفاوتی قائل نمی شود. لذا بهتر است با ارائه گواهی یا مدرک، میزان تخصص این صنف رتبه بندی شود.

۳. دولت محترم، آموزش های به روز و متناسب با تکنولوژی های جدیدی که در این صنعت ایجاد می شود برای اعضا این صنف برگزار کند.

۴. نظارت بیشتر دولت بر مجمع امور صنفی با ارزیابی از اعضا صنف، نکته ای است که به بهبود اوضاع صنفی تعمیرکاران کمک می کند.

۵. در مجامع امور صنفی افراد متعهد و متخصصی منصوب شوند که هم از علم بهره برده باشند و هم از تجربه.

۶. برگزاری آموزش های ویژه برای رئیس اتحادیه ها جهت افزایش بازدهی صنف، نقشی مؤثر بر بهبود اداره این صنف دارد.

۷. مالیات ها با درآمد متناسب باشد؛ نه این که صرفا هر سال چند درصد افزایش پیدا کند.

۸. کم شدن زمان انجام، کار و صرف وقت کمتر در ادارات برای ارائه اظهار نامه مالیاتی، تسویه حساب و عوارض شهرداری، با فراهم

شدن امکان انجام این موارد به صورت اینترنتی؛ امری معقول و مورد انتظار است.

ص: ۱۳۶

نشانی ارتباط با دفاتر مراجع تقلید

مقام معظم رهبری

سایت www.leader.ir

پست الکترونیکی: info_leader@leader.ir

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۶۶۶۶

آیت الله سیستانی

سایت www.sistani.ir

پست الکترونیکی: farsi@sistani.org

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۱۴۱۵

استفتاء پیامکی: ۰۹۱۹۸۵۰۷۵۰۰

آیت الله مکارم شیرازی

سایت www.makarem.ir

ص: ۱۳۷

تلفن: ۳۷۸۴۰۰۰۳-۰۲۵

استفتاء پیامکی: ۱۰۰۰۰۱۰۰

آیت الله شبیری زنجانی

سایت: www.zanjani.ir

پست الکترونیکی: zanjani.tamas@gmail.com

تلفن: ۳۷۷۴۰۳۲۱-۰۲۵

استفتاء پیامکی: ۵۰۰۰۱۰۴۰

آیت الله نوری همدانی

سایت www.norihamedani.com

تلفن: ۳۷۷۴۱۸۵۰-۰۲۵

استفتاء پیامکی: ۳۰۰۰۴۸۴۴

آیت الله صافی گلپایگانی

سایت : www.saafi.net

تلفن: ۳۷۴۷۹-۰۲۵

استفتاء پیامکی: ۳۰۰۰۷۴۷۹

آیت الله وحید خراسانی

سایت www.wahidkhorasani.com

تلفن: ۳۷۷۴۲۴۴۵-۰۲۵

ص: ۱۳۸

منابع

قران کریم

۱. ابن بابویه، محمد بن علی، من لا یحضره الفقیه، قم، ۴۱۳ ق.

۲. شعیری، محمد بن محمد، جامع الأخبار(للشعیری)، نجف، بی تا.

۳. دیلمی، حسن بن محمد، إرشاد القلوب إلی الصواب (للدیلمی)، قم، ۱۴۱۲ق.

۴. شیخ حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم، ۱۴۰۹ ق.

۵. پاینده، ابو القاسم، نهج الفصاحه (مجموعه کلمات قصار حضرت رسول صلی الله علیه و آله) - تهران، ۱۳۸۲ش.

۶. خمینی، سید روح اللّه موسوی، توضیح المسائل (محشّی - امام خمینی)، ۲ جلد، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به

ص: ۱۳۹

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، قم، ۱۴۲۴ق.

۷. ابن بابویه، محمد بن علی، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال،دار الشریف الرضی للنشر،قم،۱۴۰۶ ق

۸. ابن بابویه، محمد بن علی، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ترجمه بندرریگی - قم، ۱۳۷۹ش.

۹. محمود عبد الرحمان، معجم المصطلحات و الألفاظ الفقهیه،

۱۰.شیرازی، ناصر مکارم، استفتاءات جدید (مکارم)، ۳ جلد، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، قم، ۱۴۲۷ق.

۱۱.تبریزی، جواد بن علی، استفتائات جدید (تبریزی)، دو جلد، قم، ق.

۱۲.ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، تحف العقول، قم، ۱۴۰۴ ق.

۱۳.منسوب به علی بن موسی، امام هشتم علیه السلام، الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام، مشهد، ۱۴۰۶ ق.

۱۴.بروجردی، آقا حسین، منابع فقه شیعه (ترجمه جامع أحادیث الشیعه)، تهران،۱۳۸۶ق.

۱۵.فیض کاشانی، تفسیرصافی، محمد محسن بن شاه مرتضی اعلمی، حسین مکتبه الصدر، تهران ۱۴۱۵ ق.

۱۶.ابن أبی جمهور، محمد بن زین الدین، عوالی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیه، قم، ۱۴۰۵ ق.

۱۷.حمیری، عبد الله بن جعفر، قرب الإسناد (ط - الحدیثه) -

قم، ۱۴۱۳ ق.

۱۸.قمّی، صدوق، محمّد بن علی بن بابویه، مترجم: غفاری، علی اکبر و محم، من لا ـ یحضره الفقیه - ترجمه، ۶ جلد، نشر صدوق، تهران، ۱۴۰۹ق.

۱۹.کلینی، محمد بن یعقوب، تحفه الأولیاء (ترجمه أصول کافی)، قم، ۱۳۸۸ش.

۲۰.خامنه ای، سید علی بن جواد حسینی، أجوبه الاستفتاءات (فارسی)، در یک جلد، دفتر معظم له در قم، قم، ۴۲۴ ق.

۲۱. بهجت، ، محمد تقی بهجت، استفتائات ()، ۴ جلد، دفتر حضرت آیت الله بهجت، قم،۱۴۲۸ ق.

۲۲. گلپایگانی، سید محمد رضا موسوی، مجمع المسائل (للگلبایگانی)، ۵ جلد، دار القرآن الکریم، قم، ۱۴۰۹ق.

۲۳. تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، قم،۱۳۶۶ش.

۲۴. گلپایگانی، لطف الله صافی، احکام نوجوانان (صافی)، در یک جلد، نشر راسخون، قم، ۱۴۲۴ق.

۲۵. شیرازی، ناصر مکارم، رساله احکام برای جوانان (مکارم)، در یک جلد، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، قم، ۱۴۲۸ق.

۲۶. ابن بابویه، محمد بن علی، الأمالی(للصدوق)،

ص: ۱۴۱

تهران،۱۳۷۶ش.

۲۷. خمینی، سید روح اللّه موسوی – مترجم: اسلامی، علی، تحریر الوسیله – ترجمه، ۴ جلد، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، قم، ۲۱، ۱۴۲۵ق.

۲۸. شریف الرضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه (للصبحی صالح)، قم،۱۴۱۴ق.

۲۹. ابن طاووس، علی بن موسی، فتح الأبواب بین ذوی الألباب و بین ربّ الأرباب، مؤسسه آل البیت علیهم السلام، قم، ۱۴۰۹ق.

۳۰. معجم مقاییس اللغه، ابن فارس، أحمد بن فارس، مکتب الاعلام الاسلامی، قم، ۱۴۰۴ ق.

۳۱. الحیاه،، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ترجمه احمد آرام، تهران، ۱۳۸۰ش.

۳۲.ابن بابویه، محمد بن علی، عیون أخبار الرضا علیه السلام، تهران، ۱۳۷۸ق.

۳۳. بروجری، آقا حسین طباطبایی، منابع فقه شیعه، فرهنگ سبز، تهران، ۱۴۲۹ق،

۳۴. مکارم شیرازی ناصر، تفسیر نمونه، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۷۴ش.

۳۵. قمی شیخ عباس، سفینه البحار، اسوه، قم، ۱۴۱۴ق.

۳۶. صادقی حسن،اخلاق اسلامی(بر گرفته از آثار آیت الله مصباح

ص: ۱۴۲

یزدی)، سازمان تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه، قم، ۱۳۹۲.

۳۷. صالحی الیاس، احکام برق کاران و لوازم برقی، نشر معروف، قم، ۱۳۹۴ش.

۳۸. صادقی محمود، احکام صوتی و تصویری، نشر معروف، قم، ۱۳۹۴ش.

ص: ۱۴۳

سایت ها

۱. ویکی پدیا https://www..wikipedia.org

۲. سایت مشرق http://www.mashreghnews.ir/fa/news/۴۰۵۸۰۸

۳. وزارت تعاون، کار، و تامین اجتماعی http://www.mcls.gov.ir

۴. سایت اطلاع رسانی مقام معظم رهبری www.Khamenei.ir

ص: ۱۴۴

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه ای
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹